

Xəbər
4 banka borcu olan Qarabağ qazisi intihar etdi
 yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 9 mart 2015-ci il Bazar ertəsi № 52 (6080) Qiyməti 40 qəpik

Gündəm

Boris Nemtsov hakimiyyətdaxili mübarizənin qurbanı olub?

Qətlə şübhəli bilinənlərin həbsi müəmmaları azaltmaq əvəzinə artırılıb

yazısı səh.4-də

Qarabağ üzrə xüsusi məruzəçi bu həftə gəlir

yazısı səh.9-da

Musavat seçki hazırlıqlarını sürətləndirib

yazısı səh.8-də

"Sovetski"də etirazların bir ili: aksiyalar da dayanıb, söküntü də...

yazısı səh.12-də

Manatla birgə ucuzlaşan "qızılbarmaq"lar

yazısı səh.10-da

"Suriyada insanlar, dünyada insanlıq ölür" - əməkdaşımızın Dəməşqdən 3-cü reportajı

yazısı səh.11-də

Hüquq müdafiəçisi aclıq aksiyasına başladı

yazısı səh.3-də

"Biz belə satırıq, istəyən alsın, istəməyən yox..."

Paytaxtın bezi marketlərində qiymətlər hələ də "ceyran belində"dir...

yazısı səh.14-də

ABŞ-dakı səfirimiz: "Ermənistana da pul yatıra bilərik, əgər..."

yazısı səh.9-da

Nadir Qafarzadə 8 martda qadın müğənniləri aşğıladı

yazısı səh.14-də

Novella Cəfəroğlu:

"Azərbaycana qarşı təbliğat aparanaqların bəhanələri əlindən alınmalıdır..."

yazısı səh.3-də

Kremldən Qafqazın ilhaqına yönəlik daha bir addım

PUTİNİN BÖLGƏDƏ 2-Cİ ERMƏNİSTAN

YARATMAQ PLANI - TƏHLİL

Azərbaycan və Gürcüstan Rusiyanın hərbi birləşmələri ilə üzük qaşı kimi əhatə olunub; Nemtsovun qətlinin soyuq geosiyasi küleyi bölgəmizi başqa yandan vuracaq; Avrasiya layihələrini zorla reallaşdırmaq təhlükəsi artır...

yazısı səh.8-də

Mərkəzi Bankdan banklara "qara kağız"

Artıq banklar öz problemlərini özləri həll etməli olacaq; MB-nin valyuta ehtiyatları ən aşağı həddə düşüb...

yazısı səh.5-də

Fəzail Ağamalıdan ombudsmana sərt tənqid
 yazısı səh.7-də

Sonuncu mogikan: "Masallı Mamed"
 yazısı səh.13-də

10 aydır ölkəni tərk edən hüquq müdafiəçisi sükutu pozdu
 yazısı səh.6-da

Müxalifət seçkilərin birgə müşahidəçiliyini həyata keçirə bilər

Gülağa Aslanlı: "Partiyaların bu istiqamətdə birgə addımlar atıb ortaq qərarlar verməsi mümkündür..."

Parlament seçkilərinə 8 ay qalır. Ölkədəki siyasi partiyaların əksəriyyəti seçkilərdə iştirak etmək fikrində olduqlarını bəyan ediblər. Bəzi partiyalar isə artıq bir neçə aydır seçkiyə hazırlıq istiqamətində işlərə də start veriblər.

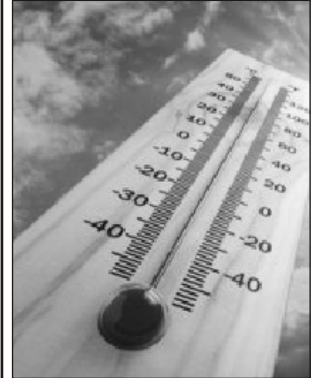
Deputatlığa namizədlərini müəyyənləşdirən siyasi təşkilatlar da var. Seçkilərə bütün real müxalifət partiyalarının birgə qatılması məsələsi isə hələ də açıq qalır. Prosesin gedişindən belə görünür ki, bütün real müxalifət partiyalarının seçkiyə vahid blokda getməsi ehtimalı çox azdır və böyük ehtimalla reallaşmaya bilər. Bəs, müxalifət heç olmasa seçkilərin birgə müşahidəçiliyi işində əməkdaşlıq edə, birlikdə hərəkət edə bilərlərmi?

Müsavat Partiyası Mərkəzi İcra Aparatının rəhbəri Gülağa Aslanlı bildirdi ki, təmsil olunduğu partiya, ümumiyyətlə, builki parlament seçkilərində daha geniş koalisiyanın yaranmasını mümkün hesab edir. Hətta bu yaranmasa, partiyalar seçkiyə ayrılıqda getməkdə ısrarlı olsalar belə, seçki qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi, demokratik seçki mühitinin yaradılması, seçki günü birgə müşahidənin təşkil olunması mümkündür: "Bütün hallarda bu işi təşkil etmək mümkündür və lazımdır. Müxalifət partiyaları bu istiqamətdə birgə addımlar ata, bununla bağlı birgə qərarlar verə bilər. Müsavat Partiyası da buna hazır olduğunu bəyan edib və birgə müşahidəçiliyin təşkil üçün təklif də irəli sürüb. Birgə müşahidəçilik işini təşkil etmək mümkündür. Sadəcə, bunun üçün müxalifət partiyalarının istəyi lazımdır, eyni zamanda Müsavat Partiyasının verdiyi təklifə müsbət cavab verilməsi gərəkdir".

G.Aslanlı vurğuladı ki, seçkilərin birgə müşahidəçiliyini reallaşdırmaq üçün partiyalar arasında funksional əməkdaşlıq haqqında birgə saziş imzalanmalıdır. Əgər bunlar reallaşarsa, hər hansı seçki dairəsindən müxtəlif partiyaların namizədləri olacaqsın, onların arasında da əməkdaşlıq müqavilələrinin imzalanması mümkündür. Belə olan halda namizədlər seçki məntəqələrində birgə müşahidəni təşkil edə bilərlər. Bunun üçün istək lazımdır.

□ **E.SEYİDAĞA**

Bu gün küləkli hava olacaq

Martın 9-da Bakıda və Abşeron yarımadasında buludlu hava şəraiti üstünlük təşkil edəcək. Əsasən yağmursuz olacaq. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən verilən məlumata görə, şimal-qərb küləyi 15-20 m/s, gecə arabilir 23 m/s-dək güclənəcək, günün ikinci yarısında 9-14 m/s-dək mülayimləşəcək.

Havanın temperaturu gecə 1-3° isti, gündüz 5-8° isti olacaq. Bakıda gecə 1-3° isti, gündüz 6-8° isti olacağı gözlənilir. Atmosfer təzyiqi normadan yüksək 770 mm civə sütunundan 774 mm civə sütununa yüksələcək, nisbi rütubət 85-95% təşkil edəcək.

Azərbaycan rayonlarında havanın yağıntılı olacağı, dağlıq ərazilərdə sulu qar yağacağı gözlənilir. Qərb küləyinin sürəti 5-10 m/s, gecə və səhər arabilir 18-23 m/s-dək güclənəcək. Temperatur gecə 3° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 3-8° isti olacaq. Dağlarda gecə 4-8° şaxta, gündüz 2° şaxtadan 3°-dək isti olacağı gözlənilir.

"Elm" tədris mərkəzi

MAGIC LANGUAGES

- Ali məktəblər xarici dillər
- kompyuter kursları
- Magistratura - dövlət qulluğu - məntiq
- 1.C. mühasibat - anbar - bank işi
- Məktəbə qədər həftədə 5 dəfə
- Sürücülük kursları (1 aya 100 AZN)

Ünvan: 1. «Neftçilər» metrosu 40 metr. R.Rüstəmov-44

Tel./Faks: (012) 421-10-46; 408-44-43;

Mob: (055) 660-60-95; (050)203-55-95

Ünvan: 2. «İnşaatçılar» metrosu 60 metr. «İran» klinikasının yanı

Tel./Faks: (012) 434-88-28; 408-44-74;

Mob: (055) 660-07-05

KXCP-nin zona müşavirəsində polis zorakılığı

Xəzər Teyyublu: "Bizə hədə-qorxu gəldilər..."

BMT Təbrizi ən gözəl şəhərlər sırasına saldı BMT

-nin baş katibi Pan Gi Mun İranda azlıqların vəziyyəti və insan haqları durumu ilə bağlı öz nigaranlığını bildirdi. O, illik hesabatında İranda insan haqlarının kəskin pozulmasından təəssüf hissini dilə gətirib. Baş katib prezident Həsən Ruhanini azlıqların hüquqlarına görə də tənqid edib.

Hesabatın bir hissəsində deyilir ki, "İranda qadınlar və milli-dini azlıqların hüquqları kəskin pozulur və bu ölkədə edam faktlarının artması, o sırada yetkinlik yaşına çatmayanların edam edilməsi böyük nigarlıq doğurur".

Pan Gi Mun əlavə edib ki, "Həsən Ruhaninin azlıqlarla bağlı verdiyi vədlər yerinə yetirilməyib. Bu ölkədə insan haqları fəalları və öz ana dillərində təhsil tələb edən qovmlərin fəalları uzun müddətli həbslər və edam cəzaları ilə üzləşir".

Yeri gəlmişkən, bu arada BMT dünya şəhərlərinin vəziyyəti ilə bağlı araşdırma aparıb və nəticəni bu təşkilatın elektron dərgisində elan edib. Araşdırmaya görə, Güney Azərbaycanın siyasi mərkəzi Təbriz İran coğrafiyasında ən gözəl və gelişmiş şəhər kimi seçilib. Güney Azərbaycanın digər şəhəri, Urmu gölünün quruması səbəbindən fəlakətə üz-üzə qalan Urmu isə 7-ci şəhər elan olunub.

□ **Cavid TURAN**

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

Martın 7-də Klassik Xalq Cəbhəsi Partiyasının (KXCP) Qubada təşkil etdikləri zona müşavirəsi polis tərəfindən dağıdılıb. Polis əməkdaşları müşavirənin keçiriləcəyi məkana hücum ediblər. Nəticədə partiyanın bir sıra fəalları saxlanılıb. Bütün bunlara baxmayaraq, sonra partiya zona müşavirəsini keçirməyə nail olub.

Bu barədə musavat.com-a KXCP sədrinin müavini Xəzər Teyyublu məlumat verib: "Bu, KXCP-nin daxili təşkilatlanma ilə bağlı müşavirəsi idi. Ənənəvi olaraq, keçirilir. Növbəti müşavirə şimal bölgəsinə-Qubaya təyin olunmuşdu. Bir üzvümüzün evində keçirildi. Partiya rəhbərliyi iştirak etdi. Müşavirə keçirilərkən, Quba Rayon Polis İdarəsinin rəis müavini Arzu Rzayevin başçılığı ilə 20-yə yaxın polis evə basqın etdilər. Ailənin azyaşlı övladlarının gözü qarşısında müşavirəni dağıtmağa cəhd etdilər. Onlarla danışıqlara getdik. Diqqətlərinə çatdırdıq ki, polis buna aidiyyəti yoxdur. Dağılmağımızı tələb etdilər. İcazəsiz olduğunu əsaslandırmağa cəhd etdilər. Partiyanın daxili işi olduğunu diqqətlərinə çatdırdıq. Qarşıdan qurultayımızın və parlament seçkilərinin gəldiyini, bu çərçivədə zona müşavirəsi keçirdiyimizi bildirdik".

Xəzər Teyyublu onlara hədə-qorxu gəldiyini söylədi: "Onlar konkret olaraq, bizə hədə-qorxu gəldilər. Həbs

□ **Cavansir ABBASLI**

Urmuyəyə qarşı kürd və duz dumanı təhlükəsi

Güney Azərbaycanın qərb bölgəsində kürdləşdirmə prosesi davam etdiyi bir vaxtda kürd terrorizmi yanlıları müxtəlif bəhanələrlə yığıncaqlar həyata keçirir. Urmu gölünün qurudulması məsələsini kürdləşdirmə prosesinin tərkib hissəsi kimi görən terror yanlıları bu ekoloji faciə ilə bağlı hər zaman səssiz qalıblar. Lakin həmin qüvvələr ağac əkmək günü bəhanəsi ilə bir yerə toplaşdı və özlerini ətraf mühit fəali kimi qələmə verməyə çalışıblar.

GünAz TV-nin məlumatına görə, bir qrup kürd terrorizmi yanlısı Sulduzda Sultan Yəqub dağının ətəklərində toplaşdı. Öncədən planlaşdırılmış yığıncaq martın 6-da baş tutub. Azərbaycanda əzələ göstərmək istəyən terrorizm yanlıları əllərində "Yaşıl Kürdistan Cəmiyyəti" plakati daşıyıblar. Başqa bir məlumata görə, oxşar yığıncaq Güney Azərbaycanın Xana şəhərində baş tutub. Kürd terrorizmi yanlıları cümə günü Xana şəhərinin cəngəli parkında toplaşdı.

Urmu gölü böhranının davam etməsi isə Azərbaycanın ərazilərində həyatı təhdid altına almaqdadır. Əcəbşerin icra başçısı bu şəhərin Urmu gölündən qalxan duz tozlarına məruz qalacağı ilə bağlı xəbərdarlıq edib. İbrahim Tahiri əkinçiliyin inkişafı üzrə fəaliyyət göstərən qrupun keçirdiyi iclasda bildirib ki, "Əcəbşer şəhəri Urmu gölündən qalxan duz tozları istiqamətində yerləşir. Ona görə də bu böhrana mübarizə etmək üçün daha çox vəsait (büdcə) ayrılmalıdır".

O, Urmu gölünün cəmləndirilməsinə ayrılan 30 milyard riala işarə edərək duz tozları ilə mübarizə etmək məqsədi ilə bölgədə meşəsalma layihəsinin icra edildiyini bildirib. Tahiri duz tozlarının təhdidi qarşısında meşəsalma layihəsinin icrasını olduqca vacib olduğunu diqqətə çatdırıb.

□ **Cavid TURAN**

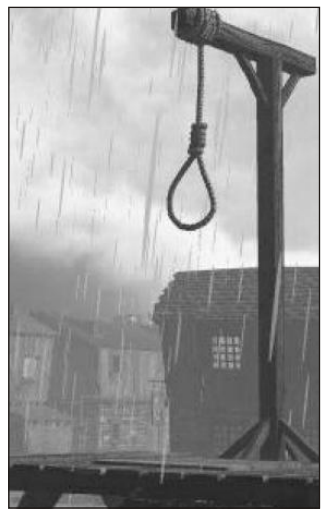
Rusiyalı sərhədçi Ermənistanda asılmış halda tapıldı

Ermənistanın Şirak rayonunun Maisyan kəndi yaxınlığında asılmış halda kişi meyiti tapılıb. Virtualaz.org saytı erməni KİV-lərinə istinadən xəbər verir ki, aparılan araşdırmalardan sonra özünü asan şəxsin kimliyi də bəlli olub. Bu, Rusiyanın Sərhəd Qoşunlarının Ermənistandakı hərbi hissəsində müqavilə ilə xidmət edən hərbi qulluqçusu Artur Afyan adlı şəxsdir.

A.Afyan fevralın 21-də yoxa çıxmışdı. İtkin düşmüş sayılan şəxsin meyiti beton lükdən asılmış vəziyyətdə tapılıb. Məlumatla görə, meyiti Gümrü şəhərinin bir sakini tapıb və dərhal polise məlumat verib.

26 yaşlı hərbiçinin yoxa çıxması barədə polise elə hə-

min gün - fevralın 21-də məlumat verilibmiş. A.Afyanın həyat yoldaşı Alvard Mkrtçyan polise verdiyi ifadəsində bildirmişdi ki, o, əri ilə həmin gün telefonda danışmış. A.Afyan arvadı ilə vidalaşmış və bir daha geri qayıtmayacağını deyibmiş.

**Yazarımız
Tofiq
Yaqubluya
Azadlıq!**

Madam Tüssonun təşkil etdiyi görüş Molla

Nəsreddinin pendir haqda dediklərini bilməmiş olmasızdır. Evdə pendir olanda deyir ki, çox yaxşı ərzaqdır, iştah artırır, sağlamlığa xeyri var. Elə ki, baxır pendir qurtarıb və arvad üzünü danlayır, deyir ki, onun olmadığı yaxşıdır, çünki ziyanlıdır, dişləri çürüdür, iştahı küsdürür, qara ciyərin anasını ağladır və s. Mən onun dediklərinin ancaq birinci hissəsi ilə razıyam, istəyir evdə olsun, istəyir olmasın, pendir yaxşı şeydir. Fikir verin, bəlkə də pendir yeganə ərzaqdır ki, istər yağlı, istərsə də şirin yeməklə yemək olur. Süfrədə nə cür yemək varsa yanında pendir qoymaq olar. Bir sözlə, pendir çox yaxşı şeydir.

Baxırsan ki, özünü "müxalifətçi" adlandıran bəzi siyasətçilər pendir kimi özlərinə hər yerdə yer eləməyi bacarırlar. Lazım gəlsə iqtidarın, başqa vaxt isə müxalifətin yanında dura bilərlər. İqtidarın yanında müxalifəti, müxalifətin yanında iqtidarı söyməkdə çox ustadırlar.

O günləri televizorda "iqtidar-müxalifət görüşü" kimi təqdim olunan bir şey göstərdilər. Baxıram ki, budur, "pendir siyasətçilər" də dördmədən yuxarı başqa oturublar. Daha orasını göstərmədilər ki, onlar nə danışıblar, kimi söyüblər, kimi tərifləyiblər. Bəlkə də heç ağızlarını açmayıblar, nə bilmək olar. Əsas odur ki, "görüş" baş tutub və onların da görüntüləri TV-lərdə verilib, şəkilləri qəzetlərdə çıxıb. Amma bilirsiniz ki, bu görüş məsələsi çox vacibdir. Həm vacibdir, həm də qəliz. Çünki ABŞ bunlardan tələb edir ki, orada müxalifətlə bir görüş, dialoqdan-zaddan təşkil elə, yoxsa səninlə görüşmək bizə ayıb olar. Yəni biz öz müxalifəti ilə görüşməyən iqtidarla görüşə bilmərik. İqtidar Barak Obama ilə görüşməyi vacib, müxalifətlə görüşməyi "zapadlo" saydığı üçün deyirəm ki, görüş məsələsi həm vacibdir, həm də qəliz. İndi eksperiment aparılır "görüş"ü alandırmaq üçün pendir siyasətçiləri bir araya toplayıblar, düşünürlər ki, bununla Barak Obamanın başını aldadıb onunla görüşə bilərlər, amma çətin ki, baş tuta. Düzünə qlasa, Barak Obama ilə görüş baş tutsa belə orada "salam, canın-başın necədir?" tipli söhbətdən sayıvı bir şey olası deyil. Sadəcə pendir siyasətçilərə iqtidarla görüşüb şəkil çəkdirərək, özünü təsdiqləmək lazımdır. Anadolularda demişken, o kadar basit yani!

Bax, elə bu günlərdə televizorda maraqlı bir sujet göstərdilər. İqtidarın ağılı olsa ondan yaxşıca yararlanırsa bilər və bununla da Ağ Evdə görüş şəkili əldə etməkdən ötrü "müxalifətlə görüş" əzabından və ayıbından birdəfəlik qurtula bilər. Televizorda göstərdilər ki, hansısa şimal ölkəsində qardan dünyanın məşhur tikililərinin oxşarını düzəldiblər. Çox maraqlı və heyretamiz idi. Qar binalar öz əkiz taylarına elə oxşayırdılar ki, heç fərqləndirmək olmurdu. Onların içində Ağ Evin qar oxşarı məni valeh etdi. Elə işləmişdilər ki, sanki həqiqi Ağ Eviydi. Deməli, gerdə qalır Madam Tüsson. Mumdan adamların oxşarını düzəldən arvadı deyirəm. O, indiyədək mumdan elə oxşarlar düzəldib ki, hətta oxşarı düzəldilən məşhur özü belə özüylə mumu səhv salıb. Adam çasıb qalır, mummu odur, yoxsa o özümü mumdur. Həmin arvada, daha doğrusu, onun firmasına beş-üç manat verib bir Barak Obama düzəldirsən, onu da aparıb qoyursan qardan düzəldilmiş Ağ Evin qabağına. Bundan sonra nə qədər istəyirsən öpüşüb-görüşürsən. Yerdə qalanı isə texnikanın işidir.

Texnika deyəndə futbol texnikasını, yeni finti və yaxud da kənd təsərrüfatını nəzərdə tutmuram. Multimediyaya texnikasını deyirəm. Reqəmsal fotoaparatar işə düşür. Vəssalam, "görüşdən" reportaj hazırdır. Hələ istəsən bir-iki dəne selfi də çəkdire bilərsən. Bundan sonra da "Vaşinqton Post" və ya "New York Times" yazsın ki, belə bir görüş olmayıb, kimdir onların sözüne inanan? Ona qalsa bu qəzetlər yazırlar ki, guya Azərbaycanda seçkilər saxtalaşdırılır, siyasi məhbusların əlindən zindanlarda yer yoxdur, ofşor zonalar da pulların həcmi ölkə büdcəsindən bir neçə dəfə çoxdur və s. Hamı "Səs", bir də "İki sahil" qəzetlərinin yazdıqlarına inanır. Elə Ağ Evdəki görüş haqda da bu qəzetlər şəkillər verəcəklər, daha buna kimin nə sözü ola bilər. Olan-qalan şübhələri də pendir siyasətçilər dağıdılar.

□ Tofiq YAQUBLU

Günün içindən

Azərbaycanda keçiriləcək 1-ci Avropa Yay Oyunları yaxınlaşdıqca, ölkəmizə qarşı tənqid və təzyiqlik xarakterli təbliğat, çağırışların artdığı müşahidə olunmaqdadır. Avropanın bir sıra tanınmış media orqanları son günlər xüsusi fəallıq nümayiş etdirir, Avropa ölkələrinə Azərbaycanda keçiriləcək böyük idman tədbirini boykot etmək çağırışını edirlər.

azından vəziyyəti yumşaltmaq üçün, Azərbaycana qarşı təzyiqləri, Avropa mediasının məlum antitəbliğatını azaltmaq üçün xüsusilə Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin qərarlarında nəzərdə tutulan şəxslərin azad olunması faydalı olardı. Bir tərəfdən, ermənilərin Avropa Oyunlarına gəlməməsi, ermənilərin müəyyən dərəcədə təxribatla məşğul olması, digər tərəfdən özümüzlün də müəyyən insanları

idmançının taleyini siyasətə qurban vermək olmaz. Siyasi vəziyyət illərlə gərgin ola bilər. Amma bu, idmançının günahı deyil. Ona görə də inanmıram ki, boykot çağırışlarının nəticəsi olsun".

Deputat sonda onu da vurğuladı ki, ölkəmizin daxilindən Avropa oyunlarının boykot edilməsinə çağırışlar bütün hallarda doğru deyil: "Hakimiyyətə qarşı qatı müxalifətdə olan şəxslər, təşkilatlar da bil-

məsi ən yaxşı addım olardı. Hüquq müdafiəçisi bildirdi ki, hazırda bu istiqamətdə danışıqlar aparılır: "Çalışırıq ki, siyahımızda olan məhbusların azadlığa çıxması və bütövlükdə siyahının dəstəklənməsi üçün addımlar ataq. Bu məqsədlə görüşlər keçiririk, fikir mübadiləmiz olur. Bundan savayı, prezident yanında Əfv Komissiyasının üzvləri ilə bir-bir görüşürük". Hüquq müdafiəçisi daha

"Azərbaycana qarşı təbliğat aparalarının bəhanələri əlindən alınmalıdır"

Əsas qabardılan və arqument kimi təqdim edilən isə Azərbaycanda siyasi məhbusların sayının çoxluğu, insan haqlarının durumudur. Dünyanın ən nüfuzlu media orqanlarından olan Almanyanın "Der Spiegel" və "Focus" jurnalları, Böyük Britaniyanın "The Daily Mail" qəzeti, dünyanın iki ən çoxoxlanılan jurnalından biri olan Böyük Britaniyanın "The Economist" nəşri bu mövzuya xüsusi yer ayırırlar.

Deputat Fazil Mustafa bildirdi ki, bütün bunlar gözlənilən təzyiqlərdir: "Azərbaycan hakimiyyəti müəyyən addımları atmalı idi ki, bu cür təzyiqlər üçün bəhanələr qalmasın. Biz həm istəyirik ki, mötəbər bir tədbir keçirək, həm istəyirik ki, müəyyən dərəcədə daxilə sabitliyin yaranması adı ilə müəyyən şəxslərin təcrid olunmasını həyata keçirək. Məncə, bu şəxslərin böyük əksəriyyəti ölkə üçün heç bir təhlükə yaratmır. İctimai təhlükəsizlik baxımından hansısa bir problem təşkil edə biləcək gücə sahib deyillər. Bu baxımdan onların həbsdə qalmasının heç bir mənası yoxdur. Ən

həbsdə saxlamaqla Azərbaycana qarşı təbliğata bəhanə verməyimiz yanlışdır. Məncə bu yanlışdan təcili uzaqlaşmaq, adamları buraxmaq lazımdır və normal şəkildə Avropa Oyunlarını keçirməyimiz üçün bütün diqqəti ora yönəltmək lazımdır ki, bunun Azərbaycanın tanınması, təbliği baxımından faydalı nəticəsi olsun".

F.Mustafa bildirib ki, boykot çağırışlarının nəticə verəcəyi güman edilmir: "Çünki əvvəla, Azərbaycanın keçirdiyi idman yarışının şərtləri həmin ölkələr üçün xeyirliyədir. Ona görə ki, biz bütün məsələləri öz üzərimizə götürmüşük. İndi bunun nə dərəcədə bizə xeyirli olub-olmayacağı başqa məsələdir. Amma bütün xərcləri Azərbaycan öz üzərinə götürübsə, hansı ölkə belə bir şəraitdən imtina eləyib gəlməmək barədə düşünə bilər? İştirak etmək onlar üçün ən azı maddi cəhətdən sərfəlidir. İkincisi, tarixən götürüldükdə, 1980-ci ildə Moskva olimpiadasını boykot elədilər və başqa dövrlərdə boykot hadisələri var, amma bunlar çox böyük effekt vermir. Nə baxımdan?

Fazil Mustafa:
"Hakimiyyət müəyyən addımlar atmalı idi ki, belə təzyiqlərə yer qalmasın"

Novella Cəfəroğlu:
"Bunun üçün siyasi məhbusların azad edilməsi ən yaxşı addım olardı..."

məlidir ki, belə bir boykot Azərbaycana faydalı olmayaq. Yəni bu, ümumi Azərbaycan üçün ziyanlı olardı. Ona görə də məncə, Azərbaycanı az-çox düşünən şəxslər belə bir addımlara getməməlidirlər".

Dilərə Əliyeva adına Qadın Hüquqlarını Müdafiə Cəmiyyətinin sədri Novella Cəfəroğlu da hesab edir ki, Azərbaycana qarşı təbliğat aparalarının əlindən bəhanələrin alınması vacibdir. Bunun üçün siyasi məhbusların azad edil-

sonra bildirdi ki, Birləşmiş İşçi Qrupunun toplantısının martın 10-15 arasında olacağı haqda xəbər alıb: "Mənə belə informasiya verilib. Həmin iclasda da məhbus məsələsi müzakirə ediləcək. İndi iclasın keçirilməsini gözləyirik. Bizim işlərimiz hazırdır. Sənədlərimizi hazırlayıb İşçi Qrupuna təqdim etmişik. Hər il Novruz bayramı münasibətilə əfv fərmanı verilir. Ümid edirik ki, bu dəfə də çoxlu sayda məhbus ailəsi sevinəcək".

□ Etibar SEYİDAĞA

Hüquq müdafiəçisi aclıq aksiyasına başladı

Vidadi İsgəndərli: "Özbaşınalığa son qoyulmasa, ailəmlə birlikdə ABŞ-dan siyasi sığınacaq istəyəcəyəm..."

Hüquq müdafiəçisi Vidadi İsgəndərli aclıq aksiyasına başlayıb. O, Göyçay prokuroru Muxtar Eminovun hərəkətsizliyinə etiraz olaraq aksiyaya əl atdığını bildirib.

V.İsgəndərli "Yeni Müsavat"a deyib ki, korrupsiyaya bulaşmış Çingiz Səlimov haqda yolladığı şikayətlər araşdırılmaq üçün Göyçay Rayon Prokurorluğuna göndərilib: "Prokuror tədbir görmək əvəzinə, bu şəxsin himayədarı rolunda çıxış edir, məni həbslə hədələyir. Ona görə də martın 7-dən fasiləsiz aclıq aksiyasına başlamışam. Səhhətim imkan verməyə deyil, aksiyanı davam etdirəcəyəm. Tələb edirəm ki, Çingiz Səlimovla bağlı operativ və ədalətli araşdırma aparılsın. Əgər rayon prokurorunun bu özbaşınalığına son qoyulmasa, mən ailəmlə birlikdə ABŞ səfirliyindən siyasi sığınacaq istəyəcəyəm".

Hüquq müdafiəçidi deyib ki, özü ilə bərabər hüququnu müdafiə etdiyi şəxs də hədələrə məruz qalır: "Əks tərəfdəki mafioz qrupların təhdid və təzyiqlərinə məruz qaldıq. Bu yaxınlarda müdafiə etdiyim Ağalar Səlimovun işi ilə bağlı rayon prokurorluğuna sorğu göndərdim. Həmin sorğuda müdafiə etdiyim şəxsin şəriki olan Çingiz Səlimov tərəfindən hüquqlarının pozulduğunu və bu barədə rayon prokurorluğundan bu işin mahiyyətini araşdırmaq üçün cinayət işinin başlanmasını tələb etsəm də, prokuror Muxtar Eminov, Çingiz Səlimov haqda tədbir görmək əvəzinə bu şəxsin

himayədarı rolunda məni həbslə hədələdi".

V.İsgəndərli Göyçay, Ucar və digər regionlarda vətəndaşların hüquqlarını müdafiə etməklə yanaşı, bu sahədə yaranmış neqativ hallarla bağlı, mütəmadi olaraq öl-

kə rəhbərliyinə, mətbuat məlumatları verir. Hüquq müdafiəçisi kimi fəaliyyətinə görə əvvəllər həbs olunub, beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən "vicdan məhbusu" kimi tanınıb.

□ E.HÜSEYNOV

Qatilləri tapdılar, bir də qətlin motivini tapsalar...

Xalid KAZIMLI

Müasir dünyada insanları kütləvi şəkildə aldatmaq mümkün deyil. Nə qədər total təbliğat aparılır-aparılırsın, informasiya blokadası yaradılır-yaradılırsın, yenə də fitrətə şəkkak adamlar tapılır, xalqa həqiqət adına sıyrılan versiyaları şübhə altına alır, alternativ versiya irəli sürürlər və sonradan bu, milyonlarla başqalarına da ağılabatan görünür.

Fevralın 27-də Moskvada, Kremlin beş addımlığında güllələnərək öldürülmüş rusiyalı siyasətçi Boris Nemtsovun vəqəsində də belə oldu. Səslənən versiyalara çoxları inanmadı, xeyli adam bu işdə Rusiya dövlətinin rəhbərliyindən şübhələndi.

Qətlin ertəsi günü rusiyalı ekspertlərdən biri yazmışdı ki, indi görürsünüz, qətli Qafqaz mənşəli şəxslərin üstünə atcaqlar.

Bu o vaxt idi ki, hələ ortalıqda qatilin minib qaçdığı avtomobilin nömrəsi-filanı yox idi, yalnız rənginin ağ olduğu bildirilirdi. Bax, həmin vaxt rusiyalı ekspert artıq təxmin etmişdi ki, işin altından kimin barmağı çıxarılacaq.

Budur, artıq Nemtsovun qətlini öz üzərinə götürən çeçen əsilli iki adam saxlanılıb, biri özünü qumbara ilə partladığı, üçü axtarılır.

Bir də kiçik Çeçenistanın hər bir vətəndaşına total nəzarət həyata keçirən, az qala bütün döyüşçüləri, əli silah tutanları bir-cə-bircə tanıyan Ramzan Kadirovun qətdən dərhal sonra dediklərini yada salaq. Kadirov qəti əminliklə demişdi ki, Nemtsovun qətli Qərbin Kremlə, Putinə qarşı təcridatdır və bu qətli qərbli killər törədiblər.

Ancaq indi məlum oldu ki, bu qətli törədənlər məhz Kadirovun rəhbərlik etdiyi diyarın sakinləridir. Belə çıxır ki, onun tabeliyində olan şəxslər Qərbin sifarişini yerinə yetirirlər. Amma elə deyil, hər şey, hər kəs Kadirovun nəzarətindədir - o, özü də total nəzarətdə olduğu kimi.

Beləliklə, çeçenlər növbəti bir avantüranın içinə çəkilib. Kreml onların əliylə başağarı yaratmaq, hakimiyyətə təhlükə törətmək istəyən müxalifətçi siyasətçidən xilas olub, başqa müxaliflər terror qorxusundan geri çəkilib, yumşalıblar, üstəlik, Rusiyada çeçenlər barədə yaradılmış "başkəşən, qatil" obrazı bir az da dolğunlaşıb.

Yaxalandığı iddia olunan qatillər sabah telekameranlar önündə qətli necə icra etdiklərini, sifariş kimdən aldıklarını deyər, təfərrüatlı şəkildə danışa da bilərlər. Bəs bundan əvvəl maskalı şəkildə videosüjet yayaraq Nemtsovun qətlini öz üzərinə götürən "vətənpərvər qisas qrupu" necə olacaq? Belə çıxır ki, Nemtsovun qətlini eyni zamanda iki qrup törədib - çeçenlər və "rus vətənpərvərləri".

Yenə "qisasçı vətənpərvərlər" Nemtsovu nəyə görə öldürdüklerini deyir, onun Qərbin casusu olmasından, vətəne xəyanət etməsindən bəhs edirdilər, bəs qubaşovlar, dadaşevlər nə deyəcəklər, Nemtsovu niyə öldürüblər, motiv nəymiş?

Əlbəttə, onlar da öldürülənlərin "vətəne xəyanət" etməsindən bəhs edər, ya da sifarişçinin bu barədə onlara bir şey demədiyini deyər bilərlər.

Siyasi qətlərin belə bir naqis cəhəti də olur: bəzən qətlin icraçıları "tapırlar", amma qətlin motivini tapmaq mümkün olmur. Qətli boynuna götürən adam heç kəsi o boyda adamı nəyə görə öldürdüyünə inandıra bilmir.

Məsələn, 18 il öncə bu vaxtlar öldürülən akademik Ziya Bünyadovun qatillərini sonradan tapıb mühakimə etdilər, amma bu gün də bəlli deyil ki, bir ayağı onsuz da çuxurda olan ahl deputatı nəyə görə öldürüblər. Jurnalist Elmar Hüseynovun qatilləri də tapılıb, amma onların bu qətli nəyə görə törətdikləri hələ aydın deyil.

Maraqlıdır ki, Rusiya kriminalistlərinin yaydığı rəsmi açıqlamalara alternativ olaraq yayılan xəbərlərdə qalmaqallı qətlin sifarişçiləri və icraçıları qismində yenə çeçenlərin adı çəkilir. Onlardan biri Ramzan Kadirovun ən yaxın adamı, "şəxsi cəllad" Adam Delimxanovdur. Onun bundan əvvəl bir neçə səs-küylü qətl hadisələrinə adı qarışıb. Hətta bu barədə Rusiyanın nüfuzlu nəşrləri də silsilə məqalələr yazıblar.

Nemtsovun qətlinə çeçenlərin əl izinin olduğunu iddia edənlər yazırlar ki, bu barədə Çeçenistanda bütün xeyir və şər məclislərində təfərrüatlı və sərbəst şəkildə söhbətlər gedir - sanki cinayət işindən yox, adi təsərrüfat qayğılarından danışılır.

Bəli, belə anlaşılır ki, Nemtsovun qanını haqq-nahaq çeçenlərin üstünə yaxıb bu işi bağlayacaqlar.

Amma bu, onların davasıydımı? Nemtsov çeçenlərin problemi deyildi. Bu ölkənin şəhər, qəsəbə, kənd və aullarını hərbi aviasiya ilə şumlayan, yerlə-yeksan edən, xalqı genosid uğradan Nemtsov olmamışdı.

Rusiya müxalifətinin lideri Boris Nemtsovun qətlinə şübhəli bilinən 4 nəfər həbs olunub. Şənbə günü Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin (FTX) rəhbəri Aleksandr Bortnikov bildirdi ki, cinayət işi ilə bağlı Anzor Qubaşev və Zaur Dadyev saxlanılıb.

Ötən gün isə daha 2 nəfər saxlanılıb. Saxlanılanlardan biri Çeçenistan Daxili İşlər Nazirliyinin "Sever" ("Şimal") batalyonunun polk komandirinin müavini Zaur Dadyev olub. Anzor Qubaşev isə kiçik qardaşı ilə birlikdə tutulub.

Nemtsovun qətlinə iştirak etməkdə şübhəli bilinən şəxslərdən biri dünən - martın 8-də özünü Qroznıda əl qumbarası ilə partladığı. Bu barədə Virtualaz.org saytı Rusiya KİV-lərinə istinadən xəbər verir ki, cinayətə yerli polis tərəfindən mühasirəyə alındıqdan sonra özünü partladığı.

Qeyd edək ki, Rusiyanın sağçı müxalifətinin lideri, baş nazirin keçmiş müavini Boris Nemtsov fevralın 27-də Moskvanın mərkəzində, Kremlə yaxın ərazidə naməlum şəxslər tərəfindən güllələnərək öldürülüb. Bir çox müşahidəçilər qətlə siyasi sifariş olduğunu və əsas şübhəli kimi Putin hakimiyyətini göstərirdilər. Ancaq son həbslərdə müşahidə olunan iki məqam diqqətə çəkir. Birincisi, həbs olunanların Şimali Qafqazdan, yeni həm də müsəlman olmaları və Putinə yaxın qrupa bağlı olmaları, ikinci mühüm məqam isə şübhəliyərdən birinin "Sever" batalyonu komandir müavini olmasıdır.

Ərəstun Oruculu

Mövzunu "Yeni Müsavat"a şərh edən politoloq Ərəstun Oruculu deyir ki, indiki vaxtda bu qətlə bağlı nəse demək tezdir. Ancaq ekspertin fikrincə, üzə çıxan bir sıra məqamlar bu qətlə hakimiyyət daxilində qruplar arasında mübarizə ilə əlaqədar olduğuna dair şübhələri artırır: "Rusiya, postsovet respublikalarının əksəriyyətində bu tipli qətlər və digər cinayətlər müxtəlif versiyalar adından silinib ki, nəyəse güvənmək çox çətinidir. Dəqiq fikir söyləmək, təhlil aparmaq risklidir. Çünki sabah məlum olar ki,

Boris Nemtsov hakimiyyətdaxili

mübarizənin qurbanı olub?

Qətdə şübhəli bilinənlərin həbsi müəmmaları azaltmaq əvəzinə, artırıb; Ərəstun Oruculu: "Görünür, Putin də bu işin təşkilatçıları bilirmiş..."

həbs olunanların bu məsələyə heç bir aidiyyəti yoxdur. İlk növbədə bu cür cinayətlərin araşdırılması, verilmiş məhkəmə hökmlərinə güvən yoxdur və ola da bilməz. Çünki dediyim kimi, ən gurultulu cinayətlər açılmayıb və ya ağıla gəlməz sərəmsə versiyalarla qapadılıb. Anna Politkovskayanın qətli, mən hələ müxtəlif qəzalar nəticəsində baş verən ölümləri nəzərdə tutmuram.

Amma bir şey tədricən anlaşılmağa başlayır ki, Nemtsovun qətli Rusiya hakimiyyəti daxilində gedən mübarizənin təzahürüdür. Artıq Çeçenistan DİN "Sever" ba-

Boris Nemtsov

hakimiyyəti yekcins deyil, onu Azərbaycan hakimiyyəti ilə eyniləşdirmək absurd yanaşmadır. Bizdə də bir çox hallarda bu cür paralellik aparılır olur. Rusiyada Azərbaycanda olduğu kimi, hər kəs prezidentin qarşısında müti dayanmır. Çox fərqli situasiyalardır. Daxili siyasi konstruksiya baxımından Rusiya bizim təsəvvür elədiyimizdən də mürəkkəbdir. Mən Ukrayna məsələsində də dəfələrlə bildirmişdim ki, Ukraynada baş verənlər Rusiyanın daxili siyasi münafiqsinin fəsadlarıdır. Artıq bu mərhələ aydınlaşmağa başlayır. Burada bir neçə detala diqqət etmək lazımdır. "Sever" batalyonunun tarixinə baxaq. Məsələ burasındadır ki, bu batalyon vaxtilə Rusiya hərbi kəşfiyyatı, yəni Baş Kəşfiyyat İdarəsi (QRU) tərəfindən yaradılıb. İndi fikir verin, cinayətin izləri həmin batalyona aparıb çıxarır. Burdan təxmini belə qənaətə gəlmək olar ki, Putinin opponentləri, - söhbət daha çox daxili opponentlərdən gedir, - bu da Rusiyanın hərbi sənaye kompleksidir. Hazırda Putin hakimiyyətinin ən ciddi opponentləri siyasi partiyalar, liberal qruplar deyil, hakimiyyətin içərisindəki hərbi-sənaye

nail olmuşdular. Yəni bəlkə də düşünmədən demişdi bunu. Ancaq hər halda o ranqda bir siyasətçi belə bir söz deyirdisə, artıq özünə ölüm hökmünü vermişdi".

Ə.Oruculu deyir ki, qətdən dərhal sonra Putinin birinci olaraq bu qətlə sifariş olduğunu bəyan etməsi və ardınca istintaqı nəzarət altına alması bir-birini tamamlayan addımlar idi: "Birincisi, istintaqı öz nəzarətinə götürürdü. Bunların heç birinə onun səlahiyyəti çatmırdı, lakin görünür ki, Putin də bu işin təşkilatçıları bilirdi. Əgər həqiqətin də adları açıqlanan şəxslərin bu işdə iştirakı sübuta yetirilsə, o zaman izin hara apardığı məlumdur. Yəni Nemtsovun qətlinin izi birbaşa Putinin hakimiyyətdaxili rəqiblərinə aparır. Burada artıq nə baş verəcəyini demək çətinidir. Çünki hər şey hakimiyyətdaxili məsələlərin müzakirəsindən asılı olacaq. Ya tutulan şəxslərin üzərində işi bağlayıb, adını islam fundamentalizmi qoyacaqlar, yox əgər qarşılıqlı kartların açıla biləcəyi həddə çatıbsa, o zaman mümkündür ki, iş sona qədər getsin".

□ Kənan RÖVŞƏNOĞLU

Ölkədə fəaliyyət göstərən bankların valyuta riskləri arta bilər. Mərkəzi Bankın müvəkkil banklara göndərdiyi məktubdan belə bir qənaətə gəlmək olar. Mərkəzi Bankın banklara göndərdiyi məktubda qeyd edilir ki, bu ilin sonunadək açıq valyuta mövqeyi limitləri tətbiq edilməyəcək. Başqa sözlə, bundan sonra Mərkəzi Bank bankların valyuta risklərini tənzimləməyə və onlara nəzarət etməyəcək.

Mütəxəssis Əkrəm Həsənovun fikrincə, Mərkəzi Bank artıq valyuta risklərini tənzimləməyə qadir deyil. Deməli, qiymətlərin sabitliyinin təmin edilməsinə nail ola bilməyən Mərkəzi Bank manatın və bank sisteminin gələcək taleyinə görə məsuliyyəti 1 il müddətinə təxirə salır. Bundan sonra bankların maliyyə risklərinə Mərkəzi Bank nəzarət etməyəcək. Yəni Mərkəzi Bank bankların maliyyə ilə bağlı addımlarına qarşıma yacaq.

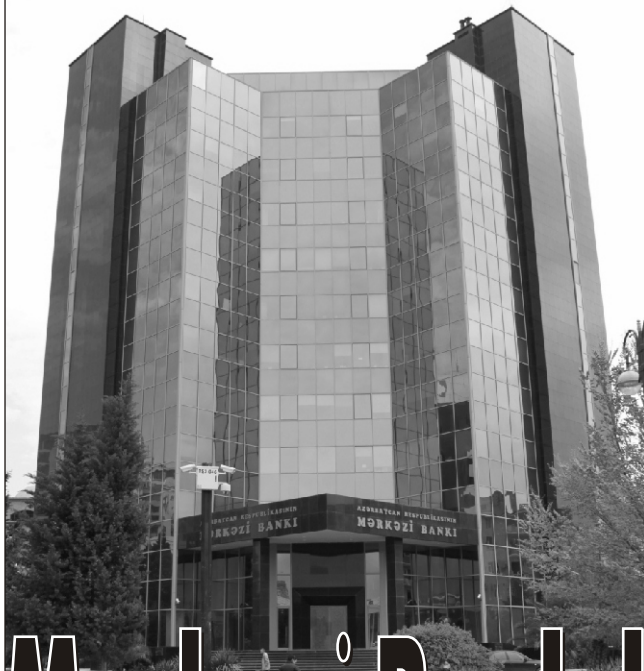
Qeyd edək ki, açıq valyuta mövqeyi hər hansı valyutada tələblərin və öhdəliklərin fərqidir. Məsələn, bankın avroda borcu 10 milyon, verdiyi kreditlərin cəmi isə 8 mln-dur. Yaxud əksinə, borcu 8 mln, verdiyi kreditləri isə 10 mln. Hər iki halda fərq var və bu fərq bankın məzənnə riskidir. Mərkəzi Bank da bu fərqi maksimal həddini, yeni limitini müəyyən edir.

Mərkəzi Bank sözügedən limitləri "Banklar haqqında" Qanunun 34.1 və 34.2.11-ci maddələrinə əsasən müəyyən etməli, banklar da onlara riayət etməlidir. Yəni limitlərin müəyyən edilməsi Mərkəzi Bankın vəzifəsidir.

Mərkəzi Bank hələ 2001-ci ildə "Azərbaycan Respublikası müvəkkil banklarının açıq valyuta mövqeyi limitlərinin müəyyən edilməsi və tənzimlənməsi Qaydaları"ni qəbul edib, Ədliyyə Nazirliyi də həmin Qaydaları dövlət qeydiyyatına alıb.

Məsələ ilə bağlı Mərkəzi Bankın mətbuat xidməti ilə əlaqə saxladığı. Xidmətdən qeyri-ış günü olduğu üçün hər hansı bir məlumatın verilməyəcəyi bildirildi. Növbəti iş həftəsində bununla bağlı açıqlama verilməyi bildirilib.

Ekspertlər isə bildirirlər ki, Mərkəzi Bankın valyuta ehtiyatları son 3 ayda ən aşağı həddə düşüb. Ekspert Samir Əliyevin sözlərinə görə, Mərkəzi Bank valyuta ehtiyatlarının martın 1-i tarixinə olan həcmi açıqlayıb: "Proqnozlaşdırıldığı kimi, azalma bu ay da davam edib. Fevral ayında ehtiyatın həcmi 13,2 faiz və ya 1,676 milyard dollar azalaraq 11 milyard dollara düşüb. Bu, son 33 ayda ən aşağı

Mərkəzi Bankdan

banklara "qara kağız"

Ekspertlər bildirirlər ki, artıq banklar öz problemlərini özləri həll etməli olacaqlar, MB-nin valyuta ehtiyatları isə ən aşağı həddə düşüb...

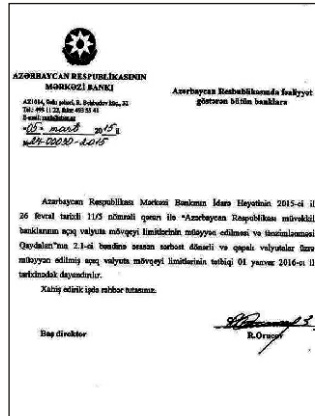
həddir. Sonuncu dəfə 2012-ci ilin may ayında ehtiyatın həcmi 10,89 milyard dollar olub.

Onun sözlərinə görə, Mərkəzi Bankın rəsmi valyuta ehtiyatları artıq 7-ci aydır azalma tendensiyası nümayiş etdirir: "Ötən ilin iyul ayında ehtiyatın həcmi özünü ən yüksək həddində olub- 15,2 milyard dollar. Sonrakı aylarda dünya bazarında neftin ucuzlaşması və Rusiyaya sanksiyaların tətbiq edilməsi səbəbindən azalma müşahidə edilib. Manatın sabitliyi üçün Mərkəzi Bank son üç ayda valyuta ehtiyatının 27 faizini itirib. Dekabr-fevral aylarında ehtiyat təxminən 4 milyard dollar azalıb".

S.Əliyev qeyd edib ki, Mərkəzi Bankın valyuta azalmasına səbəb son dövrlər manata güclü təzyiqin olması fonunda devalvasiya gözləntilərinin yaratdığı panikadır: "Əhali kütləvi şəkildə dollar alışına girişməsi nəticəsində dollara tələbat artdı və Mərkəzi Bankın bazara intervensiyasını kəskin artırdı. Əgər proses belə davam etsəydi qısa müddətdə valyuta ehtiyatı

meydan.tv-yə açıqlamasında bildirib ki, banklar öz problemlərini özləri həll etməli olacaqlar: "Mərkəzi Bankın məktubundan belə aydın olur ki, banklara valyuta ilə götürdükləri xarici öhdəliklərin artmasına görə riskləri öz üzərinə götürmək təklif olunur. Mərkəzi Bank anlayır ki, bankların problemləri artacaq, onların hamısına kömək etmək gücündə olmayacaq".

Ekspert Qubad İbadoğlu isə qeyd edib ki, indiyədək MB müvəkkil bankların açıq valyuta mövqeyi üçün limitlər müəyyən edirdi ki, valyuta risklərini tənzimləsin: "Bunun üçün 31 yanvar 2001-ci ildə müvafiq qaydalar da təsdiq

etmişdi. Bu qaydalara görə, bankların valyutada olan tələbləri və öhdəliklərinin məbləğləri arasında, mübadilə məzənnəsinin əlverişsiz dəyişməsi şəraitində yaranan itkilərdən qaynaqlanan risklərin məhdudlaşdırılması məqsədilə limit tətbiq edilirdi. İndi həmin limitlər aradan qaldırılaraq, risklər bankların öz üzərinə qoyulur. Yəni bir növ Mərkəzi Bank mübadilə məzənnəsinin əlverişsiz dəyişməsi şəraitində yaranan itkilərə görə məsuliyyətdən özünü kənarlaşdırır".

Q.İbadoğlunun sözlərinə görə, bu riskləri düzgün idarə edə bilməyən bankların öhdəliklərində problem yarana bilər: "Sıradan da əmanətçilər və ya bank özü kredit götürdükləri təşkilatlar qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün riskləri də özləri idarə etməlidirlər. Belə olan halda da mübadilə məzənnəsinin əlverişsiz dəyişməsi şəraitində yaranan riskləri düzgün idarə etməyən banklarla borc verənlər arasında problemlər yarana bilər. Yəni başlı başına saxlasın".

□ RÖYA

İntihar çıxış yolu deyil

Elşad MƏMMƏDLİ
elshad1978@mail.ru

S abirabad rayon sakini, Qarabağ qazisi 39 yaşlı Cəbrayıl Həsənov martın 6-da intihar edib. Onun üzərindən tapılan məktubdan aydın olub ki, mərhumun 4 banka borcu varmış, kreditini ödəyə bilmədiyindən özünü asıb.

Vətən yolunda can qoymuş, döyüşmüş bir kişinin sonda özünü borca görə öldürməsi çox dəhşətli məsələdir. Belə olmamalıdır bir qazinin həyatı və sonu...

Yadıma gəlir, atamın dayısı Lətif Abdullayev Böyük Vətən Müharibəsi iştirakçısı idi, sovetlər vaxtı kefdə yaşayan azsaylı qohumlardan idi. İki ildən bir məşinini yeniləyirdilər, yüksək təqaüd alırdı, hər il yayda SSRI-nin məşhur istirahət mərkəzlərinə göndərilirdi... Müstəqil ölkəmizin Qarabağ qazilərinin bitib-tükənməyən problemləri isə üz qaramızdır. Aidiyyəti qurum və şəxslər onların həyat tərzinin yüksəldilməsi üçün ciddi addımlar atmalıdır...

Amma ölkəmizdə özünü borca görə öldürənlər təkcə Qarabağ qaziləri deyil. Yaxın bir ay ərzində məmləkətdə maddi problemlərə, kredit borcuna görə ən azı 5 intihar və intihara cəhd hadisəsi baş verib!

5 martda Qusar şəhər sakini, 1965-ci il təvəllüdü Vahid Seyidovun yaşadığı evin həyətinə yarım tikildiyə meyiti aşkar edilib. O, maddi problemlər səbəbindən özünü asaraq intihar edib.

4 martda bir gənc Bakının Nizami rayonu ərazisində yerləşən "Lotos" ticarət mərkəzinin damına çıxaraq, intihara cəhd edib. O, qollarını, qarnını əlindəki bıçaqla doğrayaraq, özünü öldürmək istəyib. Şükür ki, sonda bacısının yalvanşları ilə o özünü atmadı.

28 fevralda Səbail rayonunda hadisə Salyan yolu keçəsi ev 2, mənzil 60-da daha bir intihar qeydə alınıb. Bakı şəhər sakini, 1974-cü il təvəllüdü Dilşad Abbas qızı Babayeva məişət problemlərinə görə yaşadığı evdə özünü asaraq intihar edib.

7 fevralda isə Ağcabədi sakini, 1977-ci il təvəllüdü Ağayev Ramil Ədil oğlunun asılmış meyiti aşkar edilib. Onun da banklara küllü miqdarda kredit borcu yarıdığını canına qəsd etdiyi bildirildi. R. Ağayev rayonda yerləşən 8 saylı orta məktəbdə müəllim işləyirmiş...

9,5 milyon əhalisi olan balaca bir ölkədə 30 gün ərzində 4 intihar və 1 intihara cəhd hadisəsinin baş verməsi sadəcə dəhşətdir. Bu, insanlarımızın sosial problemlər içərisində boğulmasından, depressiv və çıxılmaz durumda olmasından xəbər verir. Ən pisi və narahatedici cəhət odur ki, intihar sanki "dəb" düşür, canına qıyanların sayı aybaay, günbəgün artır. Amma bu nəyi dəyişir ki? Nə banklar faizləri azaldır, nə də telekanallarda insanları maarifləndirən, psixoloji durumları rahatlayan verilişlərə yer ayrılır. Üstəlik də böhran da getdikcə dərinləşir...

Əlbəttə, çarəsizlik nədir, başa düşməmək mümkün deyil. Ancaq borca, maddi problemlərə görə özünü öldürmək də çıxış yolu deyil və ola bilməz. Əvvəla, Allah bütün insanlara canı əmanət edib, özünü öldürmək böyük günahdır və hətta dinimizə görə intihar edənlə Quran oxunmaz. İkincisi, tutaq ki, sən 5 min manat kredit borcun var, buna görə özünü asmısan. Məgər bank sən öldəndən sonra ailəndən əl çəkəcək? Qətiyyətlə! Hüquqi baxımdan sən borclarını arvadın, övladların, qardaşın, digər hüquqi varislərin və ya zəmin duran şəxs ödəməlidir. Yəni sən balalarını, ailəni zülmə salıb getmişən. Üçüncüsü, pis bir nümunə qoyursan cəmiyyətə...

Tutaq ki, bank haqlı olaraq səni incidir, kreditini tələb edir. Özünü öldürmə, banka denən ki, hüquqi yolla nə bilirsən elə, pulum yoxdur, olanda ödəyəcəm. Onlar da hüquq nə tələb edir, onu eləyəcək. Uzağı səni 1-2 illik həbs edəcəklər, müəyyən mülkünü (əgər varsa) əlindən alaçaqlar. Hər halda, bu, özünü öldürməkdən, balalarını gözüyaşlı, başsız, çıxılmaz, borc içərisində qoyub getməkdən yaxşıdır...

Çıxış yolu çoxdur, amma intihar heç bir halda çıxış yolu deyil. Bu, daha ağır bir problem yaratmaqdır, öz yükünü ailənin, körpələrinin üzərinə yükləyib məsuliyyətdən öz canını "sadə yolla" qurtarmaqdır.

Və əziz DÖVLƏT BABAMIZ, bu vətəndaşlar sənindir axı...

Tarixlə savaşanlar...

Hüseyinbala SƏLİMOV

Əslində bunu biz hamıdan yaxşı başa düşməliyik. Bu, bizə hamıdan yaxşı tanış olmalıdır. İllər boyu ermənilər bizim abidələrimizi dağıtdılar. İllər boyu ən yaxşı halda tarixi abidələrin yazısını dəyişib, adları təhrif edib və yaxud da tamam siliblər...

Ona görə də bu gün uzaq İraqda İŞİD-in törətdikləri bizdə də qəzəb oyatmalıdır. Əvvəlcə bütprəstlik dövrünə aid abidələri dağıtdılar. Tutaq ki, bu, haradasa radikal dini inanclarla əlaqələndirilə bilər, əslində isə mahiyyətə adi barbarlıqdan başqa bir şey deyildi...

Daha sonra qədim Assuriya abidələrinə keçdilər. Onları da dağıtdılar. Bu adamlardan soruşmaq lazım idi ki, siz özünü bəşəriyyətə nə vermişiniz ki, bu qədər barbarlıq edirsiniz?

Səriştəli oxucunun yadına düşər ki, bir neçə il bundan əvvəl taliban da belə etmişdi. O vaxt dünya bundan qeyzləndi...

Güman ki, indi də bu, hansısa formada cavabsız qalmaq yacaq. Biz indi nələrlə görüşür və nələri dərk edirik? Məlum olur ki, diktator Səddam Hüseyin də az qala İŞİD-dən müterəqqi imiş, hər halda, o vaxt abidələr dağıdılmırdı, İraqın da digər ərəb ölkələri kimi tarixi islamdan əvvəlki dövrə qədər izləndi, hifz olunurdu...

İndi nə demək olar? Məndə bilirsiniz nə təəccüb doğurur? İŞİD etdi və hamı bildi və lənətlədi. Amma ermənilərin etdiklərini hələ də bilmirlər...

Bəlkə də bilirlər, özlərini bilməməzliyə vururlar. Hər halda, fərq etmir-bilmək, amma susmaq da cinayətdir...

Tarix çox incə məsələdir. Ona münasibət sözün əsl mənasında böyük mədəniyyət əlamətidir. Amma mən başqa nüanslar da görürəm. Yox, bizdə yad tarixi dağıtmaq, mənimsəmək xasiyyəti yoxdur, amma bizdə öz tariximizə yiyə durmaq, ona ögey baxmaq xasiyyəti var...

Bəzən bu, siyasi çalılar alır. Doğrusu, bu haqda mənə danışmaq bir o qədər də xoş deyil. Amma susmaq da olmur, danışmaq lazımdır...

Bu günlərdə Məhəmməd Əminin ölümündən 60 il keçdi. Demirik ki, bu tarix, bu hadisə tamam diqqətdən yayındı. Yox, ananlar tapıldı...

Amma yenə də bir natamamlıq hiss olundu. Ən başlıcası isə, ötən il onun yubileyi hərtərəfli qeyd edilməli idi. Amma edildimi? Gözdən pərdə asmaq və göstərmək üçün ki, guya bu hadisə diqqətdədir, simvolik olaraq bir-iki şey etdilər...

Amma bunu insanlar həтта hiss etməyə də macal tapmadılar. Ona görə ki, bizdə öz tariximizə yiyə durmaq həvəsi yoxdur. Əslində o şeyləri ki, əbədiləşdirmək üreklərindəndir, onu edirlər. Amma bunların nədənsə birinci Respublika ilə aralanı yoxdur, o dövrün ictimai-siyasi xadimlərini elə də sevmirlər...

Amma o dövrdə sevimli şeylər çoxdur. Bu, ilk Respublika idi. Bunun da özünün siyasi-tarixi nəticələri var. Bu, o deməkdir ki, bizdə respublikaçılıq və demokratiya ənənələri əsrin əvvəlinə gedib çıxır...

O gün bir yazı yazırdım. Birdən yadıma düşdü ki, bizdə qadınlara seçki hüququ həтта ABŞ-dakından da tez verilib. Təəvvür edirsinizmi? Bəli, səhv etmərsən, ABŞ qadınlara seçki hüququnu 1921-ci ildə almışdılar. Bizdə isə qadınlara bu hüquq 20-ci ilə qədər verilmişdi...

O dövrün ictimai-siyasi xadimləri örnek ola biləcək insanlar idi. Bəli, elə adamlar var ki, illərlə danışır, amma bir cümləsinə tarix üçün seçib saxlamaq olmur. Amma Məhəmməd Əmin nə demişdi? İnsanlara hürriyyət, millətlərə istiqlaliyyət! Bir kərə yüksələn bayraq bir daha enməz!...

Həqiqətən də qızıl kimi sözlərdir. Mən bu yazını yazanda telekanalların birində mədəniyyətdən danışdılar. Əslində hər şey mədəniyyətə söykənməli və mədəniyyət kontekstində anlaşılmalıdır...

Siyasət də belədir. Əsl böyük siyasət də mədəniyyətə söykənir. Mədəni insan ulu, ulvi və dəyərli nə varsa, ona həssas olur, onun dəyərini bilir...

Mədəni insan nəyəse diqqəti ilə də insanların gözündə qalır. Ona görə ki, hamı görür ki, bu, insan, necə dəyərlər, zövq əhlidir. Bu kontekstdə ən həssas və önəmli məsələ isə tarixdir...

Bir daha yazının bir az əvvəlinə qayıdıraq. İŞİD öz barbarlığı ilə nəyi təsdiq etdi? Müsəlmanları sevməyənlər deyirdilər ki, filankəslər tarix boyu arxalarınca xarabalıqlar qoyublar. Təbii ki, bu, bizi istəməyənlərin sözləridir.

Amma İŞİD-in törətdiklərini görəndə adam susmaq məcburiyyətində qalır, o səbəbdən ki, deməyə söz tapmırsan...

Məlum olduğu kimi, Qadın Krizis Mərkəzinin rəhbəri Mətanət Əzizova 10 aydan çoxdur ki, Azərbaycanı tərk edib. Buna səbəb Leyla Yunusla bağlı istintaqa cəlb olunması və həbs təhlükəsinin yaranması olub. O, hazırda Praqada Azərbaycanı tərk etmək qadağası üzərindən götürülən həyat yoldaşı və oğlu ilə birlikdə yaşayır.

QHT-lərin rolu cəmiyyətdə azdır. Azərbaycanı KİV-ler və facebook üzərindən müşahidə edirik. İnsanlar depressiya və aqressiya içindədirlər. Ölkədə olarkən, buna çox fikir vermirəm. Bir-birlərinə qarışıqlı ittihamlar, təhqirlər səsləndirilir. İnsanlar satqın axtarırdadırlar. Çoxları bu oyunun bataqlığında. Bir addım kənara çəkiləndə situasiyaya fərqli baxmağa başlayırsan.

- Azərbaycanı qayıtmaq düşünürsünüz?

- Ümumiyyətlə, mənim üçün hər hansı bir dəyişiklik etmək çətin olur. Yeniliyə çətin öyrəşirəm. Artıq Azərbaycanı tərk etməyimdən 10 ay keçib. Buna adaptasiya olunmuşam. Hazırda Praqada yaşayıram. Sabah nə qərar verəcəm, deyə bilmərəm.

- Deputatlığa namizəd olacağını demisiniz. Fikriniz qə-

- Yaşadığım ölkədə yaşamaq hüququm var.

- Uzun illər yaşadığınız ölkə üçün darıxırsınız?

- İnsanlar üçün darıxıram. Cansız şeylərə bağlılığım heç vaxt olmayıb.

- Azərbaycanda yaşayan yaxınlarınızla əlaqələriniz var?

- İnformasiya texnologiyaları var. Sosial şəbəkələr, skype-dan istifadə edirik.

10 aydır ölkəni tərk edən

hüquq müdafiəçisi sükutu pozdu

Hazırda Praqada yaşayan Mətanət Əzizovanın həyat yoldaşı və oğlu da yanındadır

Hüquq müdafiəçisinin son durumu, işləri ilə bağlı sosial şəbəkə vasitəsilə söhbət etdik.

- 10 aydır ölkəni tərk etmişiniz. Bu müddət Mətanət Əzizova üçün necə keçdi?

- Bu 10 ay çox emosional, müxtəlif hisslərlə dolu keçsə də, mənim üçün faydalı oldu. Mənfi təəffürlərə toxunmaq istəmirdim. Bunun haqqında çox yazılıb. Bu 10 ay həyat dərsi ilə dolu keçdi. Öz üzərimdə çox çalışmaları oldu. Sağlamlığıma qaydaya saldı. İşlərimlə əlaqədar praktiki görüşlər keçirdim, bilgilərim artdı. Yeni insanlarla tanışlıq imkanım oldu, dostlar qazandım. Ən əsası, yeni mədəniyyətlə tanış oldum. Yeni həyatım baxımından önəmli dəyərlərlə dolu aylar oldu.

- Azərbaycanda olmadığınız müddət ərzində ölkədə nələrlə dəyişdi?

- 13 ildir ki, QHT-də çalışıram. Vətəndaş cəmiyyətinin vacibliyini dərk edirik. Bu sahənin ölkədə yox dərəcəsində olduğunu görəndə, çox məyus oluram. Qazandıığımız nailiyyətlərə baxaq. Gender bərabərliyi, insan alveri, ailə zorakılığı, erkən nikah, qadın problemləri və s. kimi məsələləri qabartdıq. İnsanları bu haqda məlumatlandırdıq. Qanunvericilik bazasının hazırlanmasında iştirak etdik. Edəcəyimiz işlər hələ çox idi. Amma təəssüf ki, bu gün

- Ailəniz artıq yanınızdadır. Bunu gözləyirdiniz?

- Əlbəttə gözləyirdim. Heç zaman ümidimi kəsmədim. Ömür boyu Azərbaycanda saxlamayacaqdılar ki...

- Hazırda nə işlə məşğulsunuz?

- Hazırda QHT-lərin birində təcrübə mübadiləsindəyəm. Öyrənirəm, öyrədirmə, xarici dil kursuna gedirəm. Müxtəlif peşə sahibi olan insanlarla ünsiyyət qururam. Bu mənə yeni bilikləri qazanmağa yardımçı olur. Şənbə-bazar günlərini ailəmə sərf edirəm. Bunu avropalılardan öyrəndim. Gəzməli yerləri ailəmlə birlikdə gəzirəm. Darıxmağa vaxtım yoxdur.

tidir?

- Zaman bunu göstərəcək. Amma bir məsələni qeyd etmək istərdim ki, mən Azərbaycan vətəndaşıyam. Ölkədə olmadığımıza baxmayaraq, bütün hüquqlara malikəm və istifadə etməyə haqqım var.

- Azərbaycanda hələ də həbs təhlükəsinə davam edirmi?

- Bu haqda düşünürəm. Aktrisa Vivyen Linin qəhrəmanı bir filmə problemlərlə qarşılaşanda deyirdi ki, bu haqda mən sabah düşünürəm. Ölkədə olsaydım, bu sualın cavabını axtarırdım. Burada isə belə sualın cavabı mənə maraqlı deyil.

- Hazırda yaşadığınız ölkədə sığınacaq almırsınız?

Anam (Mirvari Qəhrəmanlı) yanıma gələ bilir. Bir də Praqa QHT-lərin tədbir keçirdikləri məkən olub. Dostlarım buralara gələndə, görüşürəm.

- Azərbaycanda QHT sektorundakı həbslərlə bağlı fikirləriniz...

- Təəssüf ki, ölkəm bu gün insan haqlarının pozulduğu məkən kimi dünyada tanınır. Dost və həmkarlarım həbsdədir. Rəsul Cəfərov və İntiqam Əliyevin məhkəmələri barədə oxuyuram. Onlar həbsdə yox, azadlıqda olmalıdırlar. Onların bilik, təcrübələrindən ölkəmiz, insanlarımız fayda görməlidir. Ümid edirik ki, onları yaxın zamanda azadlıqda qucaqlayıb "xoş gəlmisiniz" deyəcəm.

- Sonda ölkənizdə yaşayan yaxınlarınıza və dostlarınıza sözlünüz var?

- Qarşıdan gələn Novruz bayramı münasibətilə təbrik etmək istərdim. Xoşbəxt, azad olsunlar. İmkan, arzuları gerçəkləşsin. Həbsdə olan dostlarımıza, kolleqalarımıza, yaxınlarımıza, əzizlərimizə "sizi sevirməm" demək istərdim. Bayramınız mübarək!

Sonda qeyd edək ki, Mətanət Əzizova ötən il mayın 2-də gecə ikən ölkəni tərk etmişdi. Uzun müddət hüquq müdafiəçisindən xəbər tutmaq mümkün olmamışdı. Onun xaricdə gizlənməsinə səbəb uzun müddət bir ofisdə çalışdığı Leyla Yunusun barəsində cinayət işinin qaldırılması və onun da istintaqa cəlb olunması idi.

□ Cavanşir ABBASLI

DİN Hacıqabul sakininin iddialarına cavab verdi

Orxan Mansurzadə: "Şikayətçinin tələbi qanunvericiliyə tamamilə ziddir..."

Daxili İşlər Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin şöbə rəisi Orxan Mansurzadə müsavvat.com saytına təzkib məktubu göndərmiş. Məktubda deyilir:

"Yeni Məsəvi" qəzetinin 04.03.2015-ci il tarixli sayında Hacıqabul rayon sakini Zemfira Ələkbərovanın müraciəti əsasında dərc olunmuş "Hacıqabul sakini nazirdən kömək istəyir" başlıqlı yazıda adı çəkilən xanımın oğlunun heç bir günahı olmadan işdən çıxarıldığı və haqsızlıqla üzleşdikləri barədə səsləndiriyi fikirlər həqiqətdən uzaqdır, həmin iddiaların heç bir əsası yoxdur. Nəzərinizə çatdırmaq istərdim ki, Zemfira Ələkbərovanın oğlu Amid İ-

gəndərov 2004-2014-cü illərdə inspektor vəzifəsində xidmət edərək ciddi qanun pozuntularına yol veridiyinə, eləcə də ona

verilmiş "xidməti vəzifəyə tam uyğun olmaması barədə" xəbərdarlıq kimi ciddi itizam tənbehindən lazımı nəticə çıxarmadığına görə A.İsgəndərov ötən ilin aprelində tutduğu vəzifədən azad edilib. Daha sonra Salyan Rayon Mühafizə Bölməsinin polis nəfəri vəzifəsinə təyin olunsada A.İsgəndərov bir müddət işə çıxmayıb və öz arzusu ilə DİO-da xidmətdən xaric edilib. Zemfira Ələkbərovaya oğlu Amidin mühafizə xidmətinə yenidən bərpə olunmasına köməklik göstərilməsi təklif olunsada müraciət müəllifi övladının əsassız olaraq yalnız DYP xidmətində işə bərpasını tələb edir ki, bu da qanunvericiliyin tələblərinə tamamilə ziddir".

"Baxış bucağı"

Ötən həftə Azərbaycanın insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) Elmira Süleymanova 2014-cü ilin hesabatını Milli Məclisə təqdim etdi. Müzakirələr zamanı təkidlə söz istəyən AVP sədri, deputat Fəzail Ağamalıya çıxış imkanı yaradılmadı. Sədarət 8 Mart bayramı ərəfəsinə təsadüf edən hesabatı qəbul edib xanım ombudsmanı çox əziyyətlə salmamağı tövsiyə edərək sonra məsələyə nöqtə qoyuldu. F.Ağamalının insrarının səbəbinin nə olduğunu bilmək üçün onunla söhbətəşdik və bir sıra digər aktual məsələlərdən də danışdıq.

- Fəzail bəy, hesabat zamanı son iclasda təkidlə söz istəməkdə məqsədiniz nə idi, nə demək istəyirdinizsə, buyurun, biz "Yeni Müsavat" olaraq bu imkanı yaradırıq.

- Mən ombudsmanın illik fəaliyyətini ümumən müsbət qiymətləndirməklə bərabər konkret təkliflərin üzərində dayanırdım. Hesabatla tanış olanda məlum oldu ki, daha çox ayrı-ayrı qurumların üzərinə düşən vəzifələrin, eyni zamanda konkret söz, fikir, vicdan azadlıqlarının təşviqinə yer verilir. Həmçinin, ona müraziət edənlər haqqında ay-

"İndi nə edək, Azərbaycanın dövlət maraqlarını İlqar Məmmədovun ambisiyalarına qurban verək?"

rı-ayrı qurumlarla gördüyü işlərin statistik məlumatlarına daha çox üstünlük verir. Bu isə ombudsman üçün kifayət deyil. Məni daha çox düşündürən, qayğılandırıcı məsələ ombudsmanın özünün imkanlarından istifadə edərək beynəlxalq səviyyədə Azərbaycanla bağlı məsələlərin qaldırılmamasıdır. Mən keçən il çıxışında demişdim ki, çox yaxşı olar ayrı-ayrı ölkələrin, xüsusən Avropa ölkələrinin ombudsmanları ilə danışıqlar aparılsın və Bakıda işğal olunmuş torpaqlarımızla, oradan qaçqın düşən insanların hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı konfranslar keçirilsin, müzakirələr açılsın, konkret sənədlər qəbul olunsun və dünyanın aparıcı təşkilatlarına müraciətlər edilsin. Çox təəssüf edirəm ki, mənim o təklifim hansısa səbəbdənsə diqqətdən kənar qoyuldu. Bunun üzərində də dayanırdım.

- Maraqlıdır odur ki, iqtidarın kursunun müdafiəçisi olaraq siz də ombudsmanın fəaliyyətindən narazısınız. Eyni zamanda müxalifət də müvəkkilin fəaliyyətini tənqid edir, onu çəvik, operativ olmamaqda qınayır. Bir sıra hallarda ombudsmanın yaş mərhələsini keçməsi də obyektiv səbəb kimi göstərilir. Nədən Elmira xanım hakimiyyət üçün bu qədər əvəzolunmaz kədrdir?

- Vallah bilmirəm hansı səbəbə görə... Əlbəttə, o, qadındır və mən qadınlar bayramında onun xətrinə dəyə biləcək

hansısa söz demək istəməzdim. Ancaq bəzən obyektiv şəkildə, tənqidi qeydlərim də kimlərsə xətrinə deyir, əks reaksiya doğurur. Məsələn bundadır ki, əlbəttə, kimin nə deməsindən asılı olmayaraq yaş öz sözünü deyir. Daha çox çəviklik, operativlik lazımdır, Azərbaycanın taleyüklü məsələləri ilə bağlı ayrı-ayrı layihələri reallaşdırmaq lazımdır. Konkret olaraq ölkə preziden-

Leyla Yunus Azərbaycan dövlətinə xəyanət edib, o, Ermənistan üçün işləyib, Ermənistanın Azərbaycanda kəşfiyyat şəbəkəsini yaratmağa çalışıb. Yaxşı, bunu erməni lobbisi, erməni diasporu müdafiə edirsə, sən heç olmasa ombudsman kimi onların qabağına çıxmılsan, onların qarşısına konkret faktlar qoymılsan. Bunlar da yoxdur. Ona görə, mənə, Elmira xanım öz işində ciddi dönüş yaratmalı, dövlət maraqlarına söykənərək, anti-Azər-

vətəndaş mövqeyindən asılı olmayaraq öz əməllərinə görə qanun qarşısında cavab verməlidir.

- Konkret halda Avropa Məhkəməsi İlqar Məmmədova azadlıq istəyib. Bundan sonra da onu həbsdə saxlamaq münasibətləri gərginləşdirməyə aparmırmı?

- Azərbaycan dövləti var. Əgər bu dövlət Avropada hansısa konyunktur xarakter daşıyan, daha çox subyektiv ma-

nın dövlət maraqlarını İlqar Məmmədovun ambisiyalarına qurban verək? Mən birmənalı olaraq heç kəsin həbsxanaya düşməsinə istəmirəm. Ancaq kimsə də gerek özü də həbsə düşməyə çalışmasın.

- Ancaq İlqar Məmmədov siz dediyiniz ittihamla əlaqədar həbs olunmayıb, o və Tofiq Yaqublu İsmayılı həbsdən azadlıqdan məhrum edilib...

- Əslində İlqar Məmmədovla Tofiq Yaqublu özlərinin

mosferinin yarandığı bir zamanda nə təklif edərdiniz?

- Mən bu fikirdəyəm ki, ölkə prezidenti hər zaman özünün hər birimizdən daha humanist olduğunu ortalağa qoyub. Mən onu tanıyan bir insan kimi də tam səmimiyyətlə deyirəm ki, prezidentimiz İlham Əliyev son dərəcə humanist, xeyirxah bir insandır. Ancaq bununla bərabər o, hədsiz dərəcədə dövlətçidir, dövlət mövqeyini, dövlətin maraqlarını doğma adamına da güzəştə gedən deyil. Ona görə mən belə fikirləşirəm ki, ölkə prezidenti, təbii ki, bununla bağlı özünün konkret addımlarını atacaq. Sadəcə olaraq xarici təşkilatlar, ayrı-ayrı insanlar, qüvvələr prezidentin o addımı atmasına nə qədər mane olurlar.

Sizin yanaşmanız tamam fərqlidir. İndi götürün "Azadlıq" qəzetinin, AXCP-nin yanaşmasını. Bunu edəndən sonra onlar başlayacaqlar özlərinin şeypurlarını çalmağa ki, biz belə etdik, belə oldu, filan oldu. Hadisələrinin gedişini özlərinin xeyrinə izah etməyə çalışacaqlar və s. Tofiq Yaqublu da, ayrı-ayrı jurnalist, hüquq müdafiəçilərini də bağışlamaq, cəzasını yüngülləşdirmək olar. Ancaq səlahiyyət cənab prezidentdədir.

Bizim xahiş və ya təklifimiz onların həbsdən çıxarılması üçün hər hansı bir rol oynaya bilməz. Həm də imkan yaratmaq lazımdır ki, prezident xeyirxah, humanist əməllərini reallaşdıra bilsin. Bir çox hallarda buna mane olurlar.

- Hakim komanda daxilində də prezidentə mane olanlar varmı? Necə bilirsiniz, komandada iqtidar-müxalifət münasibətlərinin normal olmasını istəməyənələr varmı?

- Komandada söz sahibi cənab prezidentdir. Onun iradəsinin üstündə heç bir iradə ola bilməz. Bunu mən tam səmimiyyətlə deyirəm. Ola bilsin ona təqdim olunmuş bu və ya digər materiallarda subyektivizm, müəyyən şifirtmələr olur. Lakin mən bildiyim qədər heç kimin buna cəsarəti çata bilməz. Kimsə cəsarət tapsa da, cənab prezidentin özü buna bənzər məsələlərə çox həssaslıqla yanaşır. Bir faktı sizə demək istəyirəm: Milli Məclisdə gedən həftə yarım saatlıq bütün müzakirələrdən də cənab prezidentin özünün birbaşa xəbəri var. Cənab prezident özü ölkədəki bütün qəzetləri şəxsən oxuyur, ona arayışlar verilmir. O, saytlarla, eyni zamanda televiziya verilişləri və mətbuatla şəxsən tanış olur. Ölkədə gedən bütün proseslərin fəvqündə və proseslərin içindədir. Ona görə də ola bilsin 4-5 il bundan əvvəl siz dediyiniz müəyyən məqamlar ola bilərdi. Lakin indi bütün bunların hamısı tam istisnadır. Sadəcə olaraq, ölkədə və ölkə xaricində anti-Azərbaycan koalisiyası ölkə prezidentinin humanist, xeyirxah addımlarının reallaşmasına ciddi şəkildə mane olmaqdadır...

□ Elşad PAŞASOY
FOTO: "YM"

İqtidaryönlü deputatdan ombudsmana sərt tənqid

"Elmira Süleymanova öz işində ciddi dönüş yaratmalıdır"

tinin nümunəsi ortalıqdadır. Baxın, prezident həm daxildə, həm xaricdə nə dərəcədə çəvik siyasət aparır, son dərəcədə gərgin işi ilə həm regionlara gedir, tapşırıqları işlərin nəticələrini şəxsən yoxlayır, insanlarla görüşür, onları dinləyir, Azərbaycanda keçirilən yük-

baycan kampaniyasına ombudsman kimi öz sözünü deməli və onun qarşısında dayanmalıdır.

- Bundan sonra?

- Heç olmasa, bu 3 ayı dayansın da. Təəssüf ki, bu sözləri parlamentdə deməyə mənə imkan yaradılmadı.

- Deputat həmkarımız Qüdrət Həsənzadə ümummilli maraqlardan irəli gələn bir fikir söylədi ki, qarşıda mühüm bir tədbir olduğu üçün Avropa Oyunlarına qədər həbsdəki bir sıra insanları azad etmək lazımdır ki, Azərbaycana qarşı kampaniya üçün bəhanə olmasın. Siz bu təşəbbüsü necə qarşıladınız?

- Mən sizə bir həqiqəti söyləyirəm. Bu, mənim həqiqətimdir, düşüncələrimin həqiqətidir. Siyavuş Novruzov da çox düzgün dedi ki, son vaxtlar ABŞ-da 80-ə yaxın jurnalist qanunları pozduğu üçün istintaqa cəlb olunub. Bizim də ölkəmizdə bu və ya digər jurnalist, hüquq müdafiəçisi, hər hansı partiya üzvü cinayət əməlinə yol verirsə, onun istintaqına mane olmaq lazımdır deyil. Əgər istintaqın gedişindən hər hansı narazılıq varsa, orda qeyri-obyektivlik olubsa, bəli, bir yerdə onun üstünə gedək və çalışaq ki, məhkəmədə hər hansı qeyri-qanuni hal baş verməsin. Kiminsə cinayəti şübhəlidirsə, yaxud da cinayət təsdiqini tapmırsa, kimsə qeyri-qanuni həbsə məhkum edilsə, bəli, biz konkret o faktların üstünə gedək, çalışaq ki, bunlar olmasın. Mən demirəm ki, bizim məhkəmələr ideal şəkildə işləyir. Xeyr, məhkəmələrimizdə nöqsanlar mövcuddur və onların bir sıra prosedurları düzgün yerinə yetirilmədiyindən ayrı-ayrı işlər Avropa Məhkəməsinə gedib çıxır.

Fəzail Ağamalı: "Milli Məclisdə gedən həftə yarım saatlıq bütün müzakirələrdən də cənab prezidentin özünün birbaşa xəbəri var"

hiyyət kəsb edən təzyiqlərin qarşısında geri çəkilsə və bu cür insanlar onların təhdidi ilə həbsdən buraxsa, onda Azərbaycan hüquqi dövlət yox, marionetka bir hökumət olur.

- Ancaq bu da var ki, beynəlxalq aləm o təşkilatların rəyi ilə hesablaşır, onların mövqeyi əsas götürülür...

- Biz bilirəm ki, İlqar Məmmədov Avropada hansı kanallara malik idi, "Avropanın çocuğu" kimi Azərbaycanda siyasi fəaliyyətini qururdu. Avropada da İlqar Məmmədovun əlaqə saxladığı, onların tapşırıqlarını yerinə yetirdiyi qüvvə-

fəaliyyətinə görə fərqli mövqeyə malikdirlər. Tofiq Yaqublu Müsavat Partiyasının başqan müavini və jurnalist kimi İsmayılı da oldu. Orda qızıqırdı mövqedə dayanıb, hansısa formada proseslərə müdaxilə edib. Ancaq İlqar Məmmədov özü həmin proseslərdən yararlanaraq İsmayılı hadisələrinin miqyasının genişlənməsi üçün cəhdlər göstərmişdir. Mən bilərəm ki, İlqar Məmmədov ona gedirdi.

- Ancaq onlar hadisədən bir gün sonra İsmayılıya getmişdilər...

- Ola bilsin ki, Tofiq Yaqublu orda İlqar Məmmədovun avontürünün çərçivəsinə daxil olub və o avontürə görə Tofiq Yaqublu da bu cəzanı çəkmək zorunda qalıb.

- Parlament seçkiləri ilində, Avropa Oyunları ərəfəsində, həmçinin dialoq at-

"Axı fakt faktlığındadır ki, Leyla Yunus Azərbaycan dövlətinə xəyanət edib, o, Ermənistan üçün işləyib..."

niz, gəlin bərabər şəkildə onların məhkəməsində iştirak edək. Axı fakt faktlığındadır ki,

Bunlara əlbəttə, yol vermək olmur. Ancaq hüquqi dövlətdə, demokratik ölkədə istənilən

lərin anti-Azərbaycan qüvvələrinin içində yer aldığı biz bilirəm. İndi nə edək, Azərbayca-

Doqquz mart düşüncələri

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

QIZ uşaqlarını UZİ-nin köməyi ilə möhv edən, bu qurğu çıxmazdan öncəkilərə isə Qızbəs, Kifayət, Bəsti, Yetər, Tamam, Qızıyətər... adları qoyan saxtakar cəmiyyətimiz daha bir 8 martı yola verdi. Bu il bu gülünc, saxta bayram bazar gününə düşdüyündən qərribə bir vəziyyət yaranmışdı - adamlar bayramı üç gün qabaqcadan qeyd etməyə başlamışdılar. Çünki bayram günü zor-xoş hədiyyə töycüsü yığanların çoxu büdcə təşkilatlarında işləyən müəllimlər, həkimlər-filandır, bazar günü onlar iş yerlərində olmayacaqları üçün bir neçə gün qabaqcadan özlərini əl qatmışdılar.

Azərbaycanda cəmi iki nazirlik statuslu dövlət komitəsinin şefi qadındır. Rayon icra başçıları arasında qadın demək olar yoxdur, hər halda mən birini də yadıma sala bilmədim. Bir ara icra hakimlərinə qadın müavin qoyulması yönündə yapistlərin karikatur kampaniyası başlamışdı, o da deyəsən yarımçıq qaldı. Deputatlar arasında da qadınlar çox azdır, hərçənd onların bəziləri aqressivlikdə, qeyri-humanizmdə kişi deputatxana üzvlərini toza-naqda buraxdıqlarından adam "elə az olsalar yaxşıdır" fikirləşir. Əhalinin yarısından çoxu qadındır, ancaq bu yarından çox qadın respublikada demək olar gözə dəymir. Onlar sözün hər anlamında passivdirlər. İctimai həyat cəhənnəm, öz haqlarını qorumaq sahəsində də bu qadınlar yox kimidir. Azərbaycan bu mənada paralıq olmuş canlıya oxşayır.

Bəs azərbaycanlı kişilər niyə bu 8 martlarda özlərinə əl qatırlar? Sadə səbəbdən: ikiüzlülük edirlər. Öz saxtakarlıqlarını ört-basdır etməyə çalışırlar. Azərbaycanlı kişi üçün azərbaycanlı qadın Yeni il bayramında bəzədiyi kauçuk yolkadan fərqlənir. Qısa müddətə ətrafından şax-şax oyuncaqlar, konfet kağızları, "mişkalar", yanib-sönən işıqlar asır, uşaqları bu ana-qadın-sevgili yolkanın böyür başına toplayır, birlikdə hoppanırlar, əylənirlər, sonra da yığışdırıb çardağa atırlar.

Azərbaycan qadını başa düşməlidir ki, bu 8 mart tipli bayramları əslində onlara təhqirdir, qadına asılı, kölə baxan cəmiyyətlərin atavizmidir, eybəcər qalıdır. O üzəndən bunu dövlət səviyyəsində qeyd edən ölkələrin siyahısına baxmaq yetərlidir: Rusiya, Şimali Koreya, Azərbaycan, Ermənistan, Əfqanıstan, Belarus, Zambiya, Kamboça, Madaqaskar, Laos və sairə. Hamısı illərdir qadınlara guya bayram keçirir, amma hamısında qadınlar da kişilər kimi zülm çəkir. Əksinə, qadınların cəmiyyətdə başqa cinslərlə eyni hüquq daşdığı sivil dövlətlərin heç biri bu kommunist törəməsi saxta bayramı qeyd eləmir.

Bir maraqlı tarixi detal var: 8 mart Beynəlxalq Qadınlar Günü ideyasının almaniyalı kommunist qadın Klara Setkinə məxsus olduğu deyilir. Elə ilk bayramı da keçən əsrin əvvəlində Almaniyada keçiriblər. Amma bu günün Almaniyasında 8 mart yada düşmür. Çünki alman qadını sərbəst şəkildə ölkənin baş naziri ola bilir! O cümlədən, insan yaşayışı normalarına görə dünyanın cənnəti sayılan Skandinaviya ölkələrində 8 mart qeyd edilmir, qadınlar isə kişilərlə eyni hüquqları, vəzifələri daşıyırlar. Çünki saxtakar deyillər, üzde, ortalıqda bir cür, arxada başqa cür hərəkət eləməzlər.

Əlbəttə, azadlıq hədiyyəsini də qadınlara kimsə verməyəcək, hər kəs azadlığını həm də özü almalıdır, bunun uğrunda hər gün savaşmalıdır. Əgər səni xüsusi ayırıb ş kafin gözüne bər-bəzəkli şəkildə qoyurlarsa, bundan şübhələnmək lazımdır, çünki ayrılıq həmişə təcrid olunmağa, bir gün isə yerə salınıb sındırılmağa aparır.

Azərbaycan qadınlarının əsasən infantil - uşaq beyinli olmasının bir əlaməti də hər il 8 martda ortaya çıxan "Mənə filan şey alma, əzizim, filan zadı al" tipli söhbətlərdir. Asılılıq, qul təfəkkürüdür həm də. Hətta guya oxumuş, qabaqda gedən qadınlar sosial şəbəkədə kollaj yaymışdılar, sevgililərindən kitab istəyirdilər. Anlamırlar ki, hətta sevgiliyə də hədiyyəni sifariş etmək kobud desəm, mədəniyyətsizlikdir. Bəlkə heç onun sənə kitab almağa da pulu yoxdur? Bəlkə o sənə bir qırıq düymə bağışlayacaq? Götürməyəcəksən?

Elə bil kişilər Şaxta Babadır, bacadan girib hədiyyə götürməlidir. Bunlar da həmin müddətdə fısıldaya-fısıldaya yatmalıdır.

Kremlə Qafqazın ilhaqına yönəlmiş daha bir addım

Ukraynadakı proseslərin nə ilə sonaullanacağı ilə bağlı qeyri-müəyyənlik qalmaqda ikən, Rusiya Güney Qafqaz bölgəsinə diqqəti artırır. Bir çox analitiklərə görə, rəsmi Moskva üçün Cənubi Qafqaz Ukraynadan sonra postsovet məkənində ikinci həyati önəmdə, siyasi revanş anlamında olduğu üçün Putin hər şeyə gedəcək ki, burada Kremlin hərbi-siyasi nəzarətini və təsirini saxlasın və gücləndirsin.

Şübhəsiz ki, Şimali Qafqazın Güney Qafqazla həmsərhəd respublikalarında illərdir böyük sayda canlı hərbi qüvvə və texnikanın saxlanması, Ermənistanda 5 min nəfərlik Rusiya hərbi bazasının mövcudluğu və onun mütemadi modernləşdirilməsi (2015-ci ilin sonundakı baza yalnız muşulardan təşkil olacaq) və tez-tez bu bazanın iştirakı ilə Türkiyə, Azərbaycan və Gürcüstan "əzələ nümayişi" məqsədi güdən hərbi təlimlərin keçirilməsi müstəsna olaraq həmin hədəfə hesablanır.

Qərbi regionumuzdan həmişəlik çıxarmaq niyyətini heç vaxt gizlətməyən şimal qonşumuzun hərbi hazırlıqları bununla qurtarmır. Rusiya öz strateji hədəfinə çatmaqdan ötrü Gürcüstandan de-fakto ilhaq elədiyi və 2008-ci ildə "müstəqilliyini" tanıdığı Abxaziya və Şimali Osetiyada da hərbi mövcudluğunu genişləndirmək kursu götürüb.

Belə demək mümkünsə, bölgə, onun iki ən vacib dövləti - Azərbaycan və Gürcüstan artıq Rusiyanın qanuni və qanunsuz hərbi birləşmələri ilə üzük qaşı kimi əhatə olunub. Rus hərbiyyəsi indi Güney Qafqaz üzərində "Domokl qılıncı" kimi asılıb yazsaq, heç də səhvə yol vermərik. Üstəgəl, mühasirə yavaş-yavaş daralmaqdadır...

Kremlin məkrli Qafqaz planlarının ciddiliyinə dəlalət edən daha iki yeni fakt var.

Biri odur ki, Rusiya və Abxaziya arasında imzalanan strateji tərəfdaşlıq və müttəfiqlik haqqında müqavilə ötən həftəsonu rəsmən qüvvəyə minib. Bu haqda informasiyanı Rusiyanın Xarici İşlər Nazirliyi yayıb. Arayış üçün bildirik ki,

Putinin bölgədə 2-ci Ermənistan yaratmaq planı - təhlil

Azərbaycan və Gürcüstan Rusiyanın hərbi birləşmələri ilə üzük qaşı kimi əhatə olunub; Nemtsovun qətlinin soyuq geosiyasi "küleyi" Azərbaycanın da olduğu bölgəni başqa yandan vuracaq; Avrasiya layihələrini zorla reallaşdırmaq təhlükəsi artır...

keçən ilin noyabrında imzalanan sənəd Rusiyanın Abxaziyanın təhlükəsizliyini öz üzərinə götürməsinə, tərəflər arasında ortaqlıq qüvvələrini (birgə ordunun) yaradılmasına nəzərdə tutur.

Ancaq aydındır ki, belə bir ordu əsasən Rusiya silahlı qüvvələrindən ibarət olacaq. Bu və digər səbəblərdən əksər siyasi təhlilçilər haqlı olaraq strateji tərəfdaşlıq və müttəfiqlik haqqında sənədi faktiki olaraq, Abxaziyanın ilhaqı kimi qiymətləndirirlər.

Regiona şimal təhlükəsi bununla yekunlaşmır. İş ondadır ki, Ermənistanın ardınca bölgədə Abxaziya timsalında Kremlin ikinci mühüm forpostunun yaradılması prosesi başa çatmaqdadır. Moskva

fors-major vəziyyətlərdə bu müqaviləyə əsaslanaraq, təhlükəsizlik bəhanəsi altında bölgəyə çevik və "qanuni" hərbi müdaxilə imkanlarını genişləndirmiş olub.

İkinci diqqətçəkən fakt: bir neçə gün öncə prezident Putin bəyan elədi ki, Rusiya sanksiyalara və "məhdud büdcəyə rəğmən", 2015 üçün hərbi xərcləri azaltmayacaq. Bu da yuxarıda danışdığımız təhlükəli hədəf kontekstində tam məntiqli görünür. Bəlli olur ki, Kreml xarici siyasətdə güc amilindən vaz keçməyə hazırlaşmır.

Bölgəmə yönəlmiş Rusiya təhdidlərini ciddiləşdiyini təsdiqləyən başqa yeni və qorxulu gelişmələr də var. Söhbət öncəliklə Rusiya müxalifətinin li-

deri, Putinin 1 nömrəli rəqibi, qərbyönlü Boris Nemtsovun Kreml yaxınlığında nümayişkarane şəkildə öldürülməsindən gedir. Bu vəhşi akt Putin haqda, sözsüz ki, qəddar, proqnozla yatmayan lider imicini möhkəmləndirib.

Deməli, Rusiya ilə həmsərhəd postsovet ölkələrində də Kremlin hazırkı başçısından yana ehtiyatlılıq, əndişə artıb. Bu fonda Moskvanın həmin ölkələrə təhdidləri, sözsüz ki, yeni çalar qazanmış olur. Nəzərə alsaq ki, xarici siyasət daxili siyasətin davamıdır, o zaman daxilə güclü və yenilməz imicini gücləndirən Rusiya prezidentinin "Yaxın xaric" ölkələrinə, ələlxüsus, "ipə-sapa yatmayan" Azərbaycana və Gür-

cüstana qarşı daha güzəştisiz və sərt davranacağı istisna deyil...

*****

Beləliklə, Putin heç vaxt olmadığı qədər həmsərhəd ölkələr üçün sözünün üstə söz deyilməsini xoşlamayan bir imperatora, qorxulu fiqura çevrilib; onun Avrasiya layihələrini zorla reallaşdırmaq ehtimalı güclənib, bu layihələri təhdidlər hesabına həyata keçirməkdən ötrü Kreml başçısı üçün fürsət, şans böyüyüb.

Və bütün bunlar Azərbaycana, onun iqtidarının davranışlarına, gələcək planlarına birbaşa təsir edir. Bu təsirlərin bəzilərinin rəsmi Bakının mənevrlərində inikasını artıq biz də görməkdəyik.

□ Siyasət şöbəsi

Müsavat seçki hazırlıqlarını sürətləndirib

Partiyanın ölkə boyu zona müşavirələri davam edir

Müsavat Partiyası bir həftədir başladığı zona müşavirələrini davam etdirir. Partiya başqanının müavini Elman Fəttahın "Yeni Müsavat"a verdiyi xəbərə görə, Müsavat Partiyasının yeni qəbul olunmuş daxili idarəetmə qaydalarına əsasən üç aydan bir zona müşavirələrinin keçirilməsi nəzərdə tutulur:

"Zona müşavirələri ümumi siyasi vəziyyətin, o cümlədən partiyanın strukturlaşma vəziyyətinin müzakirə edilməsi, təkliflərin toplanması və tapşırıqların yerli strukturlara verilməsi üçün partiyanın rejimə salınmış iş sistemidir. Bu dəfə təyin olunmuş zona müşavirələrinin əsas mövzusu parlament seçkilərinə hazırlıq, ölkədəki iqtisadi böhran, kütləvi

aksiyaların təşkil olunmasıdır. O cümlədən ənənəvi mövzular var ki, məsələn, üzvlərin sayının pasportlaşdırılması, yeni üzvlərin qəbulu ilə bağlı məsələlərin ümumiləşdirilməsi, üzvlərin şəkillərinin və digər şəxsi məlumatlarının toplanması məsələləri də zona müşavirələrində həll edilir".

Başqan müavini dedi ki, indiyə qədər Şəki, Zaqatala,

Qax, Balakən, Siyəzən, Quba, Xaçmaz, Qusar, Masallı, Biləsuvar, Cəlilabad, Göyçay, Şamaxı, Ağdaş, Ağstafa, Tovuz, Qazax, Neftçala və digər rayon təşkilatlarının zona müşavirələri keçirilib. Martın 9-da Gəncədə, Şirvanda zona müşavirəsi olacaq. Sonra Lənkəran, Astara və Lerikdə zona müşavirələri keçiriləcək.

E.Fəttah onu da bildirdi ki, Müsavat Partiyasının rayon təşkilatlarının böyük əksəriyyətinin qərarqahları əlindən alındığı üçün zona müşavirələri partiya üzvlərinin evlərində və digər yerlərdə keçirilir. İndi-

yə qədər yerli hakimiyyət strukturlarından zona müşavirələrinə ciddi maneçilik, müdaxilə olmayıb. Müəyyən bölgələrdə kəndlərdən müşavirəyə gələn partiya üzvlərinə təzyiqlər olub. Amma müşavirənin keçirildiyi anda hansısa müdaxilələr olmayıb.

□ E.SEVİDAĞA

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDİF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Qarabağ danışıqlarında durğunluq dövrü davam edir. Hazırda bu durğunluğun davamlı olmasını ən çox iki ciddi faktor şərtləndirir - Ukrayna böhranı ilə bağlı Qərblə Rusiya arasında yaşanan gerginlikdən dolayı Dağlıq Qarabağ məsələsinə yanaşmada vahid yanaşmanın mümkünsüzlüyü və qondarma erməni "soyqırımının" yaxınlaşan saxta yubileyi.

“Biz Ermənistana da pul yatıra bilərik, əgər...”

Azərbaycanın ABŞ-dakı səfiri: “ABŞ-dan gözlədiyimiz dəstəyi ala bilməmişik”

Elin Süleymanov

Azərbaycanın Vaşinqtondakı səfiri Elin Süleymanov “Tribune-Review” nəşrinə müsahibə verərək Birləşmiş Ştatları müttəfiqlərini daha güclü şəkildə dəstəkləməyə çağıraraq (Virtualaz.org). Səfir Azərbaycanın “İranla Rusiya arasında sıxışmış qaldığını, Mərkəzi Asiya və Yaxın Şərqi qeyri-stabillikdən əziyyət çəkdiyini” deyərək, ABŞ-ın daha güclü dəstəyinə ehtiyacı olduğunu bildirib.

“Biz separatçılıq nəticəsində ərazilərimizin xeyli hissəsini itirmişik və daha çox qeyri-sabitliyin olmasını istəmirik. ABŞ istənilən separatizmi, ekstremizmi güclü şəkildə pisləməli və bu məsələdə dəqiq mövqə nümayiş etdirməli, güc yoluyla sərhədlərin dəyişməsinə yönələn istənilən cəhdləri rədd etməlidir”, - deyərək diplomat bildirib.

E.Süleymanov Azərbaycanın ABŞ-la uzun dostluq münasibətlərinə malik olduğunu, regionda stabilliyin bərpasına yönəlmiş söyləri dəstəklədiyini deyib. Ancaq ABŞ-ın Azərbaycanla münasibətlərini təkcə öz maraqları üzərində qurmalı olmadığını söyləyib: “Siz bizə deyər bilməzsiniz ki, nə lazımsa onu edirik və sizdən nə xahiş edirikse, onu etməlisiniz. Bu iş belə gedə bilməz”.

Səfirin sözlərinə görə, Azərbaycan müsəlman ölkəsi olaraq ABŞ-la dostluğuna, onun Əfqanıstan əməliyyatlarına dəstək verməsinə görə hədəfə çıxıb. Ancaq bunun əvəzində ABŞ-dan gözlədiyi dəstəyi ala bilməyib.

Diplomat Azərbaycanla Ermənistan arasında münaqişədən danışaraq deyib ki, ölkəsinin ən böyük problemi olan bu münaqişə Rusiya və İranla münasibətlər üçün zərurətdir. E.Süleymanov əlavə edib ki, optimistdir, çünki Azərbaycan müstəqilliyə can atan insanların ölkəsidir: “Azərbaycan pullarını ağılla xərcləyir. Biz çiçəklənən ölkəyik. Öz qonşularımıza investisiya yatırırıq, biz Ermənistana da investisiya yatıra və onunla regionda tərəfdaş ola bilərik. Bunu etməkdənsə Ermənistan təcrid olunmağı seçib, bizim insanlarımızın malik olduqları qədər müstəqilliyə malik deyil”.

Azərbaycan diplomatı onu da deyib ki, atəşkəs razılaşması və aşağı səviyyəli danışıqlar işləmir. Ona görə də tərəflər masa arxasına keçib hərtərəfli sülh razılaşması üzərində işə başlamalı, gələcəyi necə gördüklərini, iki ölkənin regionu birgə necə inkişaf etdirə biləcəyini müzakirə etməlidir. “Əgər bu mexanizm işləsəydi, yaxşı olardı. İnanın mənə, Allaha and olsun ki, bizim Ermənistana yatırmaq üçün kifayət qədər pulumuz var” - əlavə edib Elin Süleymanov.

Qarabağ üzrə xüsusi məruzəçi bu həftə gəlir

ATƏT-in bacarmadığı işi Avropa Şurası bacaracaqmı? AŞPA rəsmisi Volterin səfəri kəlbəcərli girovların taleyinə aydınlıq gətirə bilər; səfərdən iki gün öncə Dilqəm və Şahbazın “apelyasiya şikayəti”nə baxış başa çatacaq...

Bir sıra ekspertlər hesab edir ki, ümumiyyətlə, beynəlxalq birliyin, Qərbin diqqətinin daha çox başqa problemlərə, Ukrayna ilə yanaşı, Yaxın Şərq məsələlərinə (İŞİD, İraq, Suriya və s.) qarışması Qarabağ problemlərini qeyri-müəyyən müddətə arxa, bəlkə də uzaq plana itələyib...

Bu arada məlum olub ki, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) Siyasi Məsələlərə dair Komitəsinin Dağlıq Qarabağ münaqişəsi üzrə məruzəçisi Robert Valter bu həftə - martın 12-13-də Azərbaycanda səfərdə olacaq. Robert Valter səfərinin yekunları əsasında Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə dair hesabat hazırlamalıdır.

Səfər çərçivəsində onun Azərbaycan prezidenti, Milli Məclisin sədri və xarici işlər, ədliyyə, müdafiə nazirləri ilə görüşlər keçirməsi nəzərdə tutulub. R. Valterin eyni zamanda, qaçqın və məcburi köçkünlər, eləcə də vətəndaş cəmiyyəti təmsilçiləri ilə görüşü gözlənilir.

AŞPA məruzəçisinin fəaliyyətinin, bütövlükdə onun təmsil etdiyi qurumun - Avropa Şurasının Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasında hansısa təsirinə olacağını, yaxud dalana dirənmiş sülh prosesini oradan çıxarıb-çıxarmayacağını indidən söyləmək çətinidir. Hər halda, acı gerçəklikdir ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri artıq üçüncü on illikdir ki, ni-

zamlama prosesində heç bir irəliləyişə nail ola bilməyiblər.

Bu müddətdə Azərbaycanın işğal altındakı torpaqlardan bir qarış belə azad edilməyib. Bunun da əsas səbəbi vasitəçi dövlətlərin işğala məruz qalan tərəflə işğalçıya eyni gözdə baxması, BMT Təhlükəsizlik Şurasının Qarabağla dair məlum qətnamələrini qulaqardı etməsidir.

Lakin ATƏT-dən fərqli olaraq AŞPA-nın isə erməni işğalı ilə bağlı xüsusi qətnaməsi var. Qətnamədə Ermənistanın işğal elədiyi Azərbaycan ərazilərindən qeyd-şərtsiz çıxmaq tələb edilir. Başqa sözlə, Ermənistan birmənalı şəkildə təcavüzkar kimi damğalanır. Hərgah, o da var ki, AŞPA Rusiya kimi Ermənistanla qarşı da işğalçı dövlət olaraq sanksiyaların tətbiqi (səsvərmə hüququndan məhrum etmə və s.) məsələsinə indiyədək gündəmə gətirməyib. Odur ki, yenə sual da ortaya çıxır ki, görəsən

ATƏT-in, onun Minsk Qrupunun bacarmadığı işi Avropa Şurası bacaracaqmı?

Onu da qeyd edək ki, Robert Valter AŞPA-da Böyük Britaniyanı təmsil edən deputatdır. İngiltərə isə Almaniya kimi Dağlıq Qarabağ məsələsində kifayət qədər obyektiv mövqə tutan dövlətdir, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü qeyd-şərtsiz dəstəkləyir, Minsk Qrupunun üzvüdür. Bu xüsusda cənab Volterin Qarabağla dair hazırlayacağı yekun sənədin Ermənistanın dünyada təcavüzkar imicini daha da möhkəmləndirəcəyinə inanmaq istərdik.

Məruzəçinin səfəri ilə bağlı ilse konkret olaraq bir detal xüsusi maraq kəsb edir. Söhbət erməni girovluğunda olan kəlbəcərli soydaşlarımız - Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevin taleyindən gedir. Yəqin ki, R.Valter onların doğmaları ilə də görüşəcək. Səfərin özü isə girovlar üzərində Xankən-

dində “apelyasiya şikayəti”nə baxılacağı gündən (10 mart) iki gün sonraya təsadüf edəcək.

Saxta apelyasiya məhkəməsinin hansı qərarı çıxaraçağını isə əslində söyləmək mümkündür. Təbii ki, separatçı rejim ABŞ rəsmilərinin, Rusiya xarici işlər nazirinin girovları azad etməklə bağlı çağırışlarını ciddiyyə alıb onlara bəraət-filan verən deyil. “Cinayət işi”ni bütün “məhkəmə” instansiyalarından keçirmək də erməni tərəfinə ən əvvəl qondarma “DQR”-in guya

beynəlxalq hüququn müstəqil subyekt kimi təbliğ edilməsinə hesablanıb.

Xatırladaq ki, işğal altındakı ata-baba yurdlarını ziyarət etməyə gedərək işğalçı qüvvələr tərəfindən girov götürülən Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyev (üçüncü yoldaşları Həsən Həsənov ermənilər tərəfindən vəhşicəsinə qətlə yetirilib) “sərhədi qanunsuz pozmaqda”, “qanunsuz silah əldə etməkdə və gəzdirməkdə”, qətlə suçu biliniblər. Qondarma qurumun qondarma məhkəməsinin ittihamları əsasında Dilqəmə ömürlük, Şahbaza isə 22 illik həbs cəzası kəsilib.

Girovlarımızın azad edilməsi üçün sözsüz ki, Rusiya və ABŞ-ın daha sərt xarakterli, çağırış yox, tələb ruhunda addımlarına lüzum var. Belə addımların atılıb-atılmayacağı yaxın zamanlarda bilinəcək. Nəzərə alsaq ki, Dilqəm Əsgərovun özü, Şahnaz Quliyevin isə həyat yoldaşı Rusiya vətəndaşlarıdır, o zaman rəsmi Moskvadan umacaqların daha çox olduğu məntiqli görünür.

Hələ ki, erməni tərəfi Vaşinqton və Moskvadan olan çağırışlara məhz ona görə məhəl qoymur ki, bu çağırışlar xoş məram nümunəsi kimi səslənib, tələb kimi yox. Erməni isə tələblərə daha həssasdır. Ümid etməmək qalır ki, AŞPA məruzəçisinin səfəri ən azı girovlarımızın müstəqil məhkəmə hüququnun təmin edilməsinə yardımçı olacaq.

Qazi qardaş, Ermənistanə yatırım qoyaqmı?

Elşad PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

Kəndimizin uzunömürlü bir sakini vardı. 41-45 müharibəsinin iştirakçısıydı. Hər ayın başında rayon mərkəzinə gedəndə hamı bilirdi ki, gələndə əlidlə qayıdacaq, ən azı körə yağ payı ilə. Çoxları ona həsəd aparırdı. Dünyasını dəyişəndə yaşı çoxdan 100-ü adlanmışdı, öləndə qədər dövlətin təminatı altında yaşadı. Yəni lənətlədiyimiz sovetlərin belə yaxşı ənanələri var idi, yarımlıq əsər sonra da uğrunda döyüşənləri unutmurdu...

Yaxşı ənanələri yaşatmaq lazımdır. Bu mənada Qarabağ uğrunda can qoyanlar da daim qayğı görməlidir. Keçmiş döyüşçülərlə bağlı dövlət səviyyəsində görülən işləri, mənzil tikintisi, müalicə xərcləri, avtomobil hədiyyə olunması və s. addımları da unutmuruq. Lakin elə son bir-iki həftədə aldığımız xəbərlər onu deməyə əsas verir ki, durum ürəkəcan deyil.

Ən sonuncu xəbərdən başlayaq. Martin 6-da Sabirabad rayon sakini, 39 yaşlı Cəbrayıl Həsənov özünü asıb. 3 uşaq atası olan mərhumun meyitini Kür çayının üstündəki körpüdə asılmış vəziyyətdə tapıblar. Ailə üzvlərinə yazdığı məktubdan məlum olub ki, Cəbrayıl 4 banka olan kredit borcunu ödəyər bilmədiyindən intihar edib. Deməli, körpüyə nəzarətçi qoymaq çıxış yolu deyil, adamlar özlərini asmaq üçün yer tapacaq...

"Bu yaşda iki ayağım yoxdur, dövlətin mənə verdiyi pensiya isə 77 manatdır. 150 manat da prezident təqaüdü verirlər. Mənə düşən sığorta pulumu da Dövlət Sığorta Şirkətindən ala bilmirəm". Bu, haqqında bəhs etdiyim ikinci faktın qəhrəmanı, daha doğrusu, dünənə qədər qəhrəman sayılıb indi unuduğumuz keçmiş əsgər Sərxan Tahirzadənin dedikləridir. O Sərxan ki, keçən ilin yayında erməni hücumunu dəf edərkən iki ayağını itirdi, anası demişkən, orduya gedəndə boy-buxunlu oğlan... 80 santimetr qayıtdı evə...

İcra hakimiyyəti isə şikayətçi gəncə "daxili imkanlar hesabına" hər ay 50 manat maddi yardım ayırdığını bildirib. Vətən uğrunda döyüşdə ayaqlarını itirmiş gəncə minnət qoyulması yaxşı hal deyil. Başa düşün, söhbət ayaqlarında məhrum, 19 yaşında həyatı alt-üst olmuş gəncdən gedir. Bir anlıq özünü onun yerində qoyun, görüm bacarırsınız mı? Manatın ucuzlaşmasından sonra ölkədə sahibkardan deputata, pensiyaçıdan tələbəyə qədər hər kəs bahalıqdan, pulun dəyərdən düşməsindən gileyənir. Hələ söhbət əl-ayağı yerində olan adamlardan gedir. Siz yarımcı adama 50 manat verirsiniz, nə tez başına qaxdınız?

Növbəti fakt: Qarabağ əlili, 44 yaşlı Yuri Drobotov bir həftə əvvəl vəfat etdi. Hər iki ayağını itirmiş keçmiş döyüşçü Buzovnadakı 5 mərtəbəli binanın sonuncu mərtəbəsində qoca anası ilə birgə yaşayırdı, aylarla aşağı enə bilmirdi. Beləsi məhz insultdan ölməliydi. Cəmi bir neçə ay qabaq Qarabağda döyüşdüyünü sübut edib əlillik statusu almışdı. Ona qədər 67 manat pensiya alırdı.

"Qazilər.az" saytı bu günlərdə Beyləqan rayon sakini, hazırda Sumqayıtda kirayədə yaşayan 2-ci qrup Qarabağ əlili Nağdəli Məmmədovun ev problemi ilə bağlı müraciətini yayıb. Məlum olub ki, 2010-cu ildə ona 9-10 min manat dəyərində ev tikilibmiş, artıq uçulub-dağılıb. Ancaq evə görə 51 min manat silinib. Hələ bu, bir faktdır, görün qalan evlərdə nə qədər yeyinti olub?

Keçmiş döyüşçülərinin durumunun kifayət qədər narahatlıq doğurduğunu Qarabağ Qazilər Birliyinin sədri Etimad Əsədovun "Qazilər.az" saytı vasitəsilə ölkə başçısına pənsiyaların artırılması barədə xahiş-müraciəti də təsdiq edir. 15 il ərzində 4278 Qarabağ qazisi və şəhid ailəsi mənzil alsada, hələ 5731-i ev növbəsindədir. Etimad bəy demişkən, bu gedişlə onlar 15 il ərzində ev ala biləcək. Amma Azərbaycana böyük neft pulları gələn dövrdə onların problemi həll olmayıb, deməli, məsələ uzun çəkəcək. Qarabağ əlillərinin statusunun olmaması, Qarabağda döyüşən şəxsin əmək təqaüdcüsündən az pensiya alması, "Hərbi qulluqçuların dövlət icbari şəxsi sığortası haqqında qanun"la şəhid və əlil ailələrinə çatmalı olan 11 min manat illərdir verilmirsə, bu, ən azı normal hal deyil. Dünən heç olmasa dərdlərinə dərman edə bilirdilər, manat dəyərini itirəndən sonra həmin 11 min manatla nə edə biləcək həmin ailələr?

Vəşinqtondakı səfirimiz Elin Süleymanov "Tribune-Review" nəşrinə "inanın mənə, Allaha and olsun ki, bizim Ermənistanə yatırmaq üçün kifayət qədər pulumuz var"- söyləyib. Əgər biz Ermənistanə yatırım qoyacaq qədər varlıyıqsa, onda Ermənistanla müharibədə can qomuş oğullarımız nə üçün icra başçıları'nın səxavətinə belə bağlamalıdır?! Niyə onlar ömürlük təmin olunmur? Düşməni bizə gülər axı...

Manat ucuzlaşır, iqtisadi-sosial çətinliklər artır və paralel olaraq oğruqların, xüsusən cibgirişlərin meydanı genişlənir. Sosial problemlərin çoxluğu cibgirişlərin sayının artmasına da birbaşa təsir göstərir. Avtobuslar, metro vaqonları, bir sözlə insanların sıx topladığı yerlər cibgirişlərin "iş yeri"dir. Bankomatların qarşısında yərənən növbələr də "qızılbarmaq"lara əlverişli fəaliyyət mühitidir. Metroda, avtobusda bahalı telefonunu çörək tapan ac kimi əlində tutub ciblərindən xəbərsiz olan hər kəs onların "yemi"yə çevrilə bilər.

Vaxtilə cibgiriş oğru dünyasının elitası hesab olunardı. Bu da əbəs deyildi. Cibgiriş qızıl dükənlərinin, əntiq əşyalar satılan bahalı mağazaların müştərilərinin ciblərini "təmizləyər", bahalı restoranların daimi sakinlərini bir neçə yüzlik, bəxtləri gətirəndə isə bir neçə min kasıblardı. Təqaüdcünün son ümid yeri olan təqaüdü-nü, əli hər yerdən üzülmüş fəhlənin cibindəki qəpik-quşu oğurlamaq qədər aşağı işlərə baş vurmazdılar...

Hər ilin sonunda yayılan statistik məlumatlardan da bəlli olur ki, cinayətkarlığın bu növü artmaqdadır. Zəmanə dəyişir, sosial-iqtisadi durum günü-gündən ağırlaşır. Bu da cibgirişlərin hədəf kütləsini dəyişir. Xırda-para işlərlə məşğul olmaları, onların sadəcə camaatın nifrətlə anılmasına gətirib çıxarır. "Oğru dünyası" haqda az-çox məlumatlı olanlar bilir ki, ötən əsrin sonlarında, 80-90-cı illərdə bu "peşə" sahibləri oğru dünyasında hörmətli kəslər sayılırdı.

Əli qabarlı cibgir, sadəcə, olmur...

Cibgiriş fiziki əməklə məşğul olması qəbul edilərmirdi. Fiziki əmək cibgirişin əsas peşə aləti olan barmaqlarındakı hissiyyətin itməsinə gətirib çıxara bilərdi. Elə bu səbəbdəndir ki, əli qabarlı cibgir sadəcə olmur. Beləcə cibgiriş özlərini çox da çətinə salmadan ciblərdən qiymətli əşyalar, içi pul-la dolu pulqabları çıxarıb günlərini keçirirdilər. Bahalı kostyumlu, ayaqqabıları parlayan, qalstuklu, ağ köynəkli, əlində qəzet və ya yüngül gödəkçəsini tutmuş birinin cibgir olmasını az-çox oğru dünyasına vəqif olmayan kimsə təsəvvürünə belə gətirməzdi. Odur ki, onların yanında avtobusda çox arxayın şəkildə dayanan kəslər heç ağıllarına belə gətirmirdilər ki, oğru dünyası "elitasının" nümayəndəsi ilə yol yoldaşdırlar. Və bu yoldaşlıq yaxşı heç nə vəd etmir. Şik geyimli cibgiriş əlindəki qəzet və ya gödəkçəni qurbanın əlindəki çantanın üstünə atır, bununla da əlinin çantaya, cibə girməsi anını pərdələyir. Bəzi cibgirişlərlə

Manatla birgə ucuzlaşan

"qızılbarmaq"lar

Bir vaxtlar oğru dünyasının "elitası" hesab edilən cibgirişlər bu gün cinayət aləminin ən aşağı kastasına çevrilib

gücdən istifadə etməklə cib, çanta kəsib içindəkini aparır, digərləri də kənarı ülgüncə çevrilənə qədər itilənmiş qəpik, üzüklə "işə" baş vurmaqla varlanırlar.

Cibgirişlərin arasında bir həmlə ilə cibdəki pulqabını, telefonu götürmək qədər cəldliyə sahib olanlar da az olmur. "Qızılbarmaq"lar yalnız əllə cibləri boşaldanlar hesab edirlər. Onlar ictimai nəqliyyatdakı sıxlıqdan istifadə edib "işə" görün və aradan çıxırlar. Amma yanboş avtobusda barmaqlarının cəldliyini yoxlayanları da olur. Cibgirişlər "işə" tək getmirlər. "Qızılbarmaq"ın yanında onun cibdən apardığı qəniməti ötürdüyü biri də olur. Cibgir oğurlayır, yanındakı isə götürüb aradan çıxır. Bu qayda "qızılbarmaq"ların əsas iş sxemidir. İstisna hallarda tənha "qızılbarmaq"lar da olur.

Sürücünün itirdiyi - cibi aparılmış sərnişinin ödəmədiyi 20 qəpik!

Adətən avtobus sürücüləri də polis əməliyyatçıları-tək onları uzaqdan tanıyırlar. Amma sürücünün əməliyyatçıdan fərqli olaraq "qızıl-

barmaq"ın "işə" maneə olması sadəcə xoşagəlməz sonluqla nəticələnə bilər. Sürücünün qışqır-bağır salması ömrünün sonuna qədər üzünə atılan "şram"ın izni daşması ilə nəticələnə bilər. Odur ki, avtobus sürücüləri adətən "qızılbarmaq" sərnişinləri "görməyə" üstünlük verirlər. Belədən itir-

maz" deyimi də burada kəçərlidir. Avtobusda kiminsə cibinə girən idealist cibgir xüsusi təmkinlilik nümayiş etdirməklə, heç bir artıq hədəf üzünə atılan "şram"ın izni daşması ilə nəticələnə bilər. Odur ki, avtobus sürücüləri adətən "qızılbarmaq" sərnişinləri "görməyə" üstünlük verirlər. Belədən itir-

nu ödəyəndə başa düşər, qışqır-bağır da əbəs olardı. Həmin vaxt cibgirdən əsas-əlamət qalmazdı...

Cibgirişlərin barmaqlarını niyə sındırırdılar?

Sovet dövründə "iş başında" tutulan cibgirişin cəzası qanunda göstərilirdiyindən çox ağır olardı. Onları əsas əmək aləti - incə, fiziki iş görməyən barmaqları sındırmaqla həbsə göndərdilər. Belə bir cəza ilə qarşılaşan cibgir "qızıl barmaq"larını əvvəlki kimi ustalıqla işlədə bilmirdi. Barmaqları sındırılan, bununla da əllərindəki hissiyyəti itirən cibgir əli qızilla oynayan, amma gözlərinin nurunu itirmiş zərgərə çevrilir. Bu da həbsdən çıxıb köhnə "peşəsinə" qayıdan "qızılbarmaq"ın cibinə girdiyi şəxsin özü tərəfindən yaxalanma riskini dəfələrlə artırır...

Son 20 ildə oğru dünyası da dəyişib. Bu gün cibgirişlər oğru dünyasında ən aşağı pillələrdə qərarlaşan dələduzlarla qonşudurlar. Dələduzların sevilməməsi onların "içəri"də də öz "peşə"lərinə sadıq qalmaları ilə əlaqədardır. Hər kəsə "atmaq" kimi "peşə" vərdişi dələduzlara dörd divar arasında hörmət-siz edir. Cibgirişlərin dələduzların yanında qərarlaşması təqaüdcülərin, kasıbların ciblərinə "qonaq" olmaq kimi vərdişləri özlərinə ar bilməmələrindən qaynaqlanmağa başlayıb. Bu gün idealist cibgirişlər demək olar ki, yoxdur. Bu "peşə"nin təsadüfi sahiblərinə tez-tez narkotik aludəçiləri, içki düşkənləri çevrilməyə başlayıblar.

Suriyada ikinci görüş ölkənin baş müftisi Əhməd Bədrəddin Hassun ilə olur. Qonaqlar öyləşəndən sonra salona daxil olan müfti hər kəslə, o sıradan xanımlarla əl verib görüşür.

Əməkdaşımızın

Dəməşqdən III reportajı

"Xoşgəldiz" nitqinə başlayan baş müftinin adət etdiyimiz qaraqabaq din adamı obrazında olmaması, tam əksinə, gülərüzlülüüyü diqqət çəkir: "Din insanla Allah arasında sevgi təməli uğrunda qurulan böyük bir dəyərdir. İnsanlar müsəlman olaraq doğulurlar. İnsanlar evlənəcəyi insanları seçdikləri kimi dinlərini də seçməkdə sərbəst olmalıdırlar. Bu dünyada yaşamağın ən böyük quralı isə heç kimin haqqını tapdamaqdır. Bizim peyğəmbərimiz Məhəmməd (s) dövlət yaratmayıb. Mən din dövləti anlayışını kökündən yanlış sayıram. Dövlətin dini olmaz, insanın dini olur. Dövlətlər qanunlar üzərində bərqərar olmalıdır. Hətta özünü klerikal dövlət adlandıran ölkələrin sərhədini keçəndə orda dinin deyil, dövlətin qaydalarına tabe olursunuz. Biz uzun illərdə Suriyada dünyəvi dövlət qurulması üçün çalışmışıq. Müxtəlif dinlərin daşıyıcısı olan, çeşidli mədəniyyətlərə sahib insanların bir arada hüquqa tabe olaraq yaşaması üçün əmək sərf etmişik. İndi bizim bu düzenimizi pozmağa çalışırlar. Ancaq bu cəhdlər uğursuzluğa məhkumdur".

Qarşımızda dini lider deyil, demokrat partiyasının lideri var sanki. Ölkəsində böyük nüfuz sahibi olan Əhməd Bədrəddin Hassun İŞİD-in ən çox hədəf aldığı şəxslərdəndir. İllər öncə ona Suriyadan getmək təklif olunub. Qarşılığında sərhədsiz dünya malı veriblər. Hassun imtina edib. Sonra onu və oğlunu hədəf alıblar. Bir neçə sui-qəsd cəhdindən yayınan bilən müfti oğlunu qoruya bilməyib. 2011-ci ildə Hələb Universitetinin tələbəsi olan kiçik Hassunu dərindən çıxanda müəllimi ilə bir yerdə güllələyiblər. Qətl icra edən 2 nəfər qısa zamanda tapılıb: "Mən onlarla görüşmək istədim və belə bir şərait yaradıldı. Onlardan oğlumu nə üçün öldürdüklerini soruşdum. Cavab verə bilmədilər. Sadəcə dedilər ki, bunun üçün onların hərəsinə 1000 dollar verilib. Sifarişçiləri də öyrəndik. Qatillərə onları bağışladığımı dedim. Möhtac insanları pulla şirikləndirib günahsızları öldürmək əmri verənləri Allah öz ədaləti ilə sınağa çəkəcək".

Müfti Məkkədə Məscüdüil Həramda Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla görüşündən də danışır: "O zaman Ərdoğan İstanbul bələdiyyə başkanı idi. Məsciddə bizdən və xanımlarımızdan başqa heç kim yox idi. O, Türkiyə-Suriya ilişkilerindən, xalqlarımızın gələcəyindən xeyli danışdı, dedi ki, bölgənin gələcəyini biz inşa etməliyik. Son illərdə onun siyasi fəaliyyətini izlədikcə sözün əsl mənasında şaşırıram".

Müftinin Ərdoğan-Əsəd münasibətləri ilə bağlı söhbəti başlayarkən görüşün mediaya qapalı olduğu elan edilir. Onun

"Suriyada insanlar, dünyada insanlıq ölür..."

Alov çənberinin içərisində qaldığından ölkəyə giriş-çixış çətinləşib

"Xəstəxananın reanimasiya şöbəsində sıxlığa görə qadınlara kişilər eyni yerdədir. Yara, qan, irin qoxusu 4 ildir savaşa Suriyanın baş xəstəxanasının sanki divarlarına hopub. Nəfəs almaq mümkün deyil"

sadəcə, bir neçə cümləsini eşidirik: "Prezident Bəşər Əsəd həmişə deyir ki, mən Rəcəb Tayyib Ərdoğanla görüşəndə o, siyasi müstəvidə ortaq mövqələrdən, ölkələrimiz arasında iqtisadi əlaqələrin dərinləşməsindən danışmırdı, yalnız və yalnız Suriyada qadağan olunan dini qurumların fəaliyyətinə nə zaman imkan verəcəyi ilə maraqlanırdı".

2 saata yaxın davam edən ziyarətin sonunda Əhməd Bədrəddin Hassun qonaqlara təsbeh hədiyyə edir.

Suriyada ilk günü belə başa vururuq. Axşam otelin foyesində görüşlərin müzakirəsi gedir. Suriya tərəfin heyətə göstərdiyi xüsusi diqqət belə bir təəssürat yaradıb ki, sabah ilk görüş prezident Bəşər Əsədlə olacaq.

***

Gecə sakit keçir. Səhər isə bildirilir ki, xarici işlər naziri Vəlid Müəllim bizi gözləyir. Şəhərin ən elitar məhəllələrindən birində yerləşən Suriya Xarici İşlər Nazirliyinin binası indiyə qədər gördüyüm ən gözəl memarlıq əsərlərindən biridir. Bir neçə müstəqil binanın keçidlərlə birləşdirilməsindən yaranan bəmbəyaz kompleksin üzəri şəbəkə işləməlidir. Şərq memarlığının cizgiləri tikilinin hökumət binası görüntüsünə xü-

susi bir əzəmət qatıb. Heyf ki, binanı görüntüyə almaq icazəmiz yoxdur.

3 nəfərlik qəzetçi heyətimiz və kameramanımız binaya daha erkən gətirilib. Telefonlarımız xarici əlaqələrin dərinləşməsində maraqlıdır. Nazirin otağına keçəcək bütün görüntü vasitələrimiz diqqətlə yoxlanıb. Gözləmə otağında əl işi ərəb divanlarında 1 saata yaxın oturub gözləməli oluruq. Heyət gələndə bizə xəbər verilir ki, görüntü alıb salondan çıxmalyıq, söhbət tam qapalı keçiriləcək.

Vəlid Müəllim son dərəcə yorğun görünür. Bu dövrlərdə Suriyanın salındığı qarışıqlıqdan çıxış yolu axtarmaq vəziyyəsinin böyük bir hissəsi xarici işlər naziri olaraq onun üzərindədir. Suriyaya qarşı beynəlxalq təhdidlərin qarşısını almaq, ölkənin üzərinə gələn güclərə qarşı yeni ittifaqlar yaratmaq, əbədi dostluqların yox, əbədi maraqların hakim olduğu xarici siyasət aləmində ölkənin çıxarlarını zərbə altında qoymamaq çox çətin məsələdir. Suriya elə bir durumdadır ki, bütün risklər ən dəqiq şəkildə hesablanmalıdır. Lap hərbdə olduğu kimi.

Vəlid Müəllim sözə ümumi fikirlərlə başlayır. Ölkəsinin təkənmək istənildiyini deyir, parçalanması üçün hazırlanan

projelərdən danışır: "Biz ərəzi bütövlüyyəyə qarşı bütün təhdidlərin və cəhdlərin qarşısını alacağıq. Sözsüz, bunun üçün güclü müttəfiqlərə ehtiyacımız var. Ağ dəniz, Qara dəniz, Ege dənizi, Xəzər dənizi, Körfəz dənizi ölkələri bir araya gəlsələr, bölgənin gələcəyi və təhlükəsizliyi təmin olunar".

Qapalı görüşdən sonra mediaya qısa açıqlama verən Türkiyə nümayəndə heyətinin üzvləri bildirir ki, səslənən fikirlər, müzakirə edilən məsələlərlə bağlı Türkiyə Xarici İşlər Nazirliyi də bilgiləndiriləcək.

Suriyada humanitar fəlakət yaşandığını ötən reportajlarda qeyd etmişdik. Onun hansı miqyasda olduğunu təəvvür etmək üçün açıq döyüşlər gədən bölgələrə gəlməyə gərək yoxdur. Ölkənin giriş qapısından başlayaraq hər yerdə onun izləri aydın görünür. Səfərin sıradakı ünvanı Dəməşq Dövlət Xəstəxanasında gördüklərimiz isə dünyanın belli bir hissəsinin Suriyanın, Suriya insanının humanitar bataqlığa salınması üçün necə ciddi çalışdığını sübut edirdi.

600 nəfərlik xəstəxanada yalnız döyüş bölgələrindən gətirilən 900 yaralı var. Onların hamısı əsgər deyil. Köhnə çarpayılarda İŞİD-in zülmü bədəninə yara açan nə qədər

uşaq, qadın, yaşlı insanlar yadır. Hər birinin yarası qədər yaşadığı da dəhşətlidir. İnsan ağına sığmayacaq qədər dəhşətli.

Xəstəxananın reanimasiya şöbəsində sıxlığa görə qadınlara kişilər eyni yerdədir. Yara, qan, irin qoxusu 4 ildir savaşa Suriyanın baş xəstəxanasının sanki divarlarına hopub. Nəfəs almaq mümkün deyil. Xəstəxananın personalı yetmədiyi üçün xəstələrin çoxuna könüllülər xidmət edir. Mələyə də.

Mələk Hələb yaxınlığındakı kiçik bir qəsəbədə yaşayırıq ("Yaşamaq" sözü bağışlasın). Cəmi 5 yaş var. Bacısı ilə həyətdə oynayanda yaxınlığa raket düşüb. İndi nə evi, nə ata-anası, nə qardaşı, nə bacısı var. Bədəni bütün qəlpədir. Sol ayağının kəsilmək təhlükəsi yaranıb. Beyni zədə gördüyündən yuxuya gedə bilmir. Aramsız, rəhbərsiz, dağınıq... Anasını çağırır...

Küncdə nəfəs aparatına qoşulan əsgərdir. Dünən əməliyyat edilib. Vəziyyəti çox ağırdır. Yaşayıb-yaşamayacağı yaxın 3 gündə bilinəcək. Müalicə dərmanları olmadığından həkimlərin ümidi azdır.

Otaqda ağrıdan qıvrılanların səsi, iniltisi insanı üşəndirir. Baş həkim deyir ki, xəstəxanada ağrıkeçici yoxdur: "Uzun il-

lərdir Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Suriya bölməsinə də rəhbərlik edirəm. 4 ildir tələb edirik, yazırıq, dərman istəyirik, göndərmirlər. Nizamnaməyə görə, ÜST savaşa bölgələrində xüsusi rejimdə işləməlidir. Ancaq bu sadəcə, sənədlərdə belədir. Bilirsinizmi, əməliyyatdan sonra adi antibiotik çatışmazlığından bu 4 ildə nə qədər insanlarımız ölüb? Bəzən spirt, yod, bint, pambıq kimi elementar ilk tibbi yardım ləvazimatları axtarıq. Əlimiz heç yere çatmır. İsrarlı yazışmalardan, aylaqla davam edən tələblərdən sonra ÜST bizə qan torbası, fonendoskop göndərir. Bu nədir - qanınızı alacağıq, ürəyinizin döyünüb-döyünmədiyini yoxlayacağıq mesajı? Müalicə avadanlığı demirəm, adi dər-

man tapa bilmirik. Dünya Suriyanı ölümlə üz-üzə qoyub".

Baş həkim deyir ki, artıq beynəlxalq qurumlardan əllərini üzüblər: "İlk vaxtlarda ümidli idik. Düşünürdük ki, humanitar qurumlar missiyalarını yerinə yetirəcək. Ancaq sonradan anladığımız ki, bunlar Suriyaya qarşı məqsədlə, düşünülmüş hərəketlərdir. Bizə yardım edilməməsi üçün beynəlxalq qurumla basqı göstərilir. Bir həkim, bir insan kimi buna çox təəssüf edirəm. Bizdə insanlar, onlarda insanlıq ölüb. Artıq onlardan heç nə istəmirik, birçə qanlı əllərini ölkəmizdən çəksinlər, biz yenə də ayağa durar, ölkəmizi dirçəldərik".

Söhbətə digər həkimlər qatılır. Şəhər əhalisinin fədakarlığından danışılır. Savaş başlayandan neçə imkanlı insan evini hospitala çevirib. Bir neçə mənzili olan imkanlı şəhər əhalisi evlərini xəstəxanaların ixtiyarına verib, xəstəxanada yaralı əlindən tərənəmək mümkün olmayandan həkimlərlə bərabər yaralıların qulluğunda durub. Suriyalılar deyir, ölkə bu cür fədakarlıq nümunələrinin üzərində 4 ildir bu ağır cəngəldə duruş gətirə bilir. Savaş toplumu birləşdirib, yumruğa çevirib. Ölkədə heç kim yaxasını qırağa çəkmir. Çəkə bilmir. Çünki ölkəyə gələn belə varlı, kasıb tanınır - hamının gününü, həyatının qaraldığı.

Həkimlər danışır ki, imkanlı şəxslər hər ay gücləri çatan qədər xarici ölkələrdən dərman alıb tibb müəssisələrinə verir. Ancaq bu yetmir. Suriya alov çənberini içərisində qaldığından ölkəyə giriş-çixış çətinləşib.

Suriyalı həkimləri danışdıqca, həyəcan dolu səslərindən, az qala hayqırmaq istəklərindən, dolub-boşalan gözlərindən 4 ildir onların da hər yaralı ilə ölüb-dirildiyi o qədər aşkar görünür ki... Çarəsizlik ağırdır... Yardım istəyirlər. Yardıma ehtiyacları var. Onların yarasını sarmaq lazımdır...

□ **Aygün MURADXANLI**
"Yeni Müsavat"

İran dini liderinin səhhəti - varisə gərək varmı?

Kənan RÖVŞƏNOĞLU

Ötən

həftə İranın ali dini lideri, Ayətullah Əli Xameneinin növbəti dəfə ağır şəkildə xəstələnməsi ilə bağlı xəbər yayıldı. Xəbərdən dərhal sonra İran rəsmi mənbələri məlumatı təkzib etdilər və bunu "düşmən təxribatı" adlandırdılar.

Əlbəttə, müəyyən mənada xəbəri bilərəkdən dövrüyyəyə buraxılmış məlumat da hesab etmək olar. Hazırda Yaxın Şərqdə İranın əsas rol aldığı aktiv hərbi-siyasi proseslər gədir və aktiv informasiya savaşı aparıldığı üçün bu cür xəbərlərin ortaya çıxması gözlənilməz olmamalıdır.

Ancaq məlum olduğu kimi, İranın ali dini liderinin 76 yaşı var, ötən ilin sentyabrında prostat vəzidən əməliyyat olunub. O zaman onun həkimi doktor Mərəndi narahatlıq üçün əsas olmadığını demişdi.

Ancaq təbii ki, İran kimi böyük və ideoloji dövlətin ali rəhbərinin taleyi yalnız iranlılar üçün deyil, bütövlükdə dünyanın və bölgə dövlətlərinin diqqətindədir. Ayətullah Xameneyi eyni zamanda dini titul daşıyan şəxsdir və Azərbaycan da daxil olmaqla, dünyanın əksər ölkələrinə səpələnmiş müsəlmanlar üçün din alimi - müctəhid titulu var. Belə bir şəxsin səhhəti, fiziki durumu həssaslıqla izlənir. Yeri gəlmişkən, 1981-ci ildə "Mücahidini-xalq" təşkilatının hətəyə keçirdiyi sui-qəsd nəticəsində Seyyid Əli Xameneyi ağır yaralanıb və sağ əli işləmir. Bütün bunlara baxmayaraq ali dini lider sağlam görünüşə malikdir və kənardan xəstəlikləri özünü büruzə vermir. Lakin istənilən halda onun səhhəti ilə bağlı xəbərlər İranın gələcək ali dini liderinin və ya vəliyyə-fəqihinin kimliyi ilə bağlı müzakirələri gündəmə gətirir.

Qeyd edək ki, vəliyyə-fəqih (fəqihlərin rəhbəri) vəzifəsi müasir İran İslam Respublikasının siyasi sistemində ən üstün vəzifə hesab olunur. Şəriət qaydaları ilə idarə olunan dövlətdə ən üst vəzifə məhz vəliyyə-fəqihə məxsusdur. O, məhkəmə, ordu, polis, xüsusi-xidmət, rəsmi media üzərində şəriksiz söz sahibidir. İranın ali dini lideri olmaqla yanaşı, müctəhid, yeni dini alimi, fətva sahibi kimi dini hökm vermək səlahiyyətinə malikdir.

Bütün bu az qala qeyri-məhdud görünən səlahiyyətlərə baxmayaraq, ali dini lider seçki ilə müəyyən olunur. "Şurayi Fubreqan" (Mütəxəssislər və ya Ekspertlər Şurası) ali dini lideri seçir, İran qanunlarının İslam şəriətinə uyğun olub olmadığını və ya vəzifəsindən kənarlaşdırıldığı təqdirdə, Xubreqan yeni rəhbər seçmə qədar 3 nəfərdən ibarət şura ali dini liderin səlahiyyətlərini həyata keçirir. Bura prezident, Ali Məhkəmənin sədri və Sistem Məsləhətini müəyyən edən Məclisin təklifi ilə Nəzaret Şurasından (Şurayə Negahban) bir fəqih daxil olur.

Qeyd edək ki, həm indi, həm də ötən illərdə İran ali dini lideri postuna müxtəlif insanların adları hallanıb. Bunlardan bir qismi artıq həyatda yoxdur. İndi həyatda olanların da adları ilə bağlı ciddi mübahisələr var. Hazırda İran dövlət aparatı daxilində iki əsas qrup mövcuddur. Bunlar hazırkı ali dini liderə sadıq, sərt siyasi kursun tərəfdarı olan "mühafizəkarlar", eləcə də müəyyən mənada yumşaq xətt tərəfdarı olan, ancaq yenə də İslam inqilabı ideyalarına sadıq qrup. Bu qrupa daxil olan əsas fiqurlar - hazırkı prezident Həsən Ruhani, keçmiş prezident Məhəmməd Xatəmi, yenə keçmiş prezident və İran siyasətində ən qüdrətli şəxslərdən biri olan Həşimi Rəfəncanidir. Həmçinin, İslam inqilabının banisi Ayətullah Xomeyninin nəvəsi Həsən Xomeyni də islahatçılara yaxın nüfuzlu fiqurlardan sayılır.

Mühafizəkar dairələrdə isə gələcək dini lider postuna iddialılar sırasında Ayətullah Misbah Yəzdi (80-ə yaxın yaşı var), İran Ali Məhkəməsinin hazırkı sədri, mühafizəkar dairələrdə nüfuzlu olan, ali dini liderə sadıq və nüfuzlu ruhani ailəsindən çıxmış Sadiq Laricani (qardaşı Əli Laricani parlamentin sədridir) və Ali Məhkəmənin keçmiş sədri, İranda böyük nüfuzə malik olan Ayətullah Şahrudin adları hallanıb zaman-zaman.

Məsələnin daha bir maraqlı məqamı ondan ibarətdir ki, İranın hazırkı siyasi sistemi elə qurulub ki, ali dini lider birbaşa "mətbəxdən", 82 nəfərlik "İslam Respublikasının dayağı" olan ruhanilər tərəfindən seçilir. Bu isə "kənar müdaxiləni" tamamilə istisna edir. Hətta deyilənə görə, sistem yaradıcılarından olan Ayətullah Behiştî yarızarafat deyirmiş ki, elə bir sistem qurublar ki, heç kəs sistemi laxlada bilməyəcək. Bəlkə də bu səbəbdəndir ki, İranın dini-siyasi rəhbərliyi varis mövzusunə etinasız yanaşır, bu kimi mövzularda bağlı narahat olmadığını nümayiş etdirməyə çalışır.

"Sovetski"nin sökülməsinin başlamasından bir il ötdü. 2014-cü ilin fevralında aksiya keçirən köhnə məhəllə camaatı etirazları marta qədər davam etdirdi. Mart aksiyalarında ki həbslərdən sonra məhəllə sükuta qərç oldu. Baş nazirin müavini Abid Şərifov isə sakinləri əmin etdi ki, kimsə evindən zorla çıxarıla bilməz. Ancaq təzminatın məbləğinin də dəyişməz olaraq qalacağını istisna etdi.

pensasiyanın da dəyəri artıq olmayacaq. Biz bu məsələdə daha çox ziyan elədik. Bəs necə olacaq? Oturmuşduq, sakit yaşayırdıq. Gəlib sökməyə başladılar. Yasamalda köhnə qəbiristanlıqda bir yer 70 mindir. Ölü yeri diri yerindən bahadır. 15-20 kvadratla hara gedək? Pulumuzu artırınsınlar. Manat ucuzlaşıb, ev bahalaşdı, bu kompensasiya ilə hara getmək olar?" deyərək yerli sakin Nadir sual edir.

Qonşusu İlqar danışır ki, manatın ucuzlaşmasına qədər pulunu alıb köçənlər uddu, nəin-

A.Şərifovun dediyi kimi də oldu - əhali məhəlləli şəkildə köçürülməyə başlandı.

Füzuli, Şəmsi Bədəlbəyli küçələrində məcburi köçürülmə "Sovetski"də müşahidə edilmir. Hazırda kim mülkünü tərk edirsə, kvadratı 1500 manatdan kompensasiya alır, ev də bir gecənin içində sökülür.

Bu proses bir il eyni temple davam etdi və indinin özündə də söküntü işləri astagəl gedir. Üstəgəl, manatın devalvasiyası, Avropa Oyunlarına hazırlıq da planlaşdırılmış işləri ləngidib. Məhəllənin sökülməsinin sürətləndirilməsinə marağ göstərmir. Sakinlər öz növbəsində ən azı iyula qədər zaman olduğunu düşünürlər.

Etirazların susqunluqla əvəzlənməsi iki səbəblə izah edilir. Birincisi, həbslər xof mühiti yaradıb, kimsə başını ağrıtmamaq, əsasız yerə saxlanılmaq istəmir. Digər tərəfdən isə iddialar var ki, danışıqlar yolu ilə kvadratın sahəsini bir az artırıb rəsmiləşdirmək olur. Hər halda bu iddialar səslənir və nə dərəcədə həqiqət olduğunu söyləmək olmaz.

O da var ki, 25 kvadratdan aşağı evlər 30 faiz təşkil edir. Bu mülklərin sahibləri üçün quş damı, balaca çayxanası varsa, o da hesablanır.

Lakin sakinlərin sözlərinə görə, onların indiki şəraiti də sərf etmir. Əhali tezliklə bu köhnə məhəllədən üzülümək istəyir. Onsuz da danışıqlar küçələr, bir həyətdə 2 ev, komfortdan uzaq bir yaşayış sahəsi - artıq onları qane etmir.

Doğrudur, şəhərin mərkəzi olması əlverişli fürsətdir. Ancaq mərkəzdə şəraitəzlilik varsa, heç bir mahiyyəti qalmır. Ona görə də sakinlər hissə-hissə "Sovetski"ni tərk edirlər. Ancaq onu da nəzərə almaq lazımdır ki, bu proses hələ uzun zaman alacaq. Pulun azlığı və manatın düşməsi isə indiki camaatı mürəkəb bir seçim qarşısında qoyub.

Ümumilikdə isə məhəllə hazırda xarabalığı xatırladır. Söküntü işləri su və kanalizasiya xətlərini yararsız vəziyyətə salıb. Sahibsiz küçə itləri də özlərinə məskən yaradıb. Dağılmış evlərin, yarımqıç sökülülərin yanında isə işığı yanan evlər görmək olar. Kimi gedib, kimi qalıb...

Gedənlərdən əksəriyyəti kompensasiya ala bilib. Ancaq onların arasında hələ də pulunu bütöv şəkildə götürə bilməyənlərin olduğu deyilir.

Bu da büdcədə vəsait olmağı ilə əsaslandırılıb. Amma problemin həllini tapacağı vurğulanır. Manatın dəyərdən düşməsi nəticəsində yaranmış ajiotaj bu pulların ödənişində yubanmaya səbəb olub. Sakinlər deyirlər ki, dolların qalxması ilə vəziyyət dəyişib.

"İndi torpaq bahalaşdı. Heç bizə verilən 1500 manat kom-

"Sovetski"də etirazların bir ili: aksiyalar da dayanıb, söküntü də...

Manatın devalvasiyasından sonra köçürülməyə fasilə verilib, bəs 180 milyon manat hara gedib?

ki qalanlar. Onun sözlərinə görə, indi köçən də yoxdur, qalmaqda vəziyyətin hara qədər inkişaf edəcəyi qaranlıqdır. İlqar ev bazarında bahalaşma olduğunu və "Sovetski" camaatının gözləmə mövqeyində dayandığını bildirir. Elə rəsmilər də işlərini bu səbəbdən zəiflədib. Hamı gözləyir.

Plana görə, Nəriman Nərimanov prospekti sökülür. Həmçinin, Bəşir Səfəroğlu, Vidadi, Mirzağa Əliyev, Murtuza Muxtarov, Abdulla Şaiq və Zərgərpaşan küçələrinin adını qeyd etmək olar. Bakı merinin 12 dekabr 2013-cü il tarixli sərəncamına əsasən, söküntü ərazisinə düşünən 10 min 500-dək yaşayış və qeyri-yasayış sahəsi söküləcək.

Sərəncamda Bakı şəhərinin Baş Planının icrası və yol infrastrukturunun təkmilləşdirilməsini təmin etmək nəzərdə tutulub. Məlumatda bu günə qədər 2300 ailənin köçürüldüyü və 2280 evin sökülüldüyü bildirilir.

Onu da deyək ki, Köçürmə Komissiyasının sədri Səməd İslamov ötən ayın sonunda gedışatdan danışıb. Bildirib ki, qurum hazırda əsas diqqəti ölçü və inventarlaşdırma işlərinə yönəldib. O bunun səbəbini də açıqlayıb. Bildirib ki, ölçü və inventarlaşdırma işlərinin tam yekunlaşdırılması nəticəsində komplektləşdirilmiş sənəd olacaq.

S.İslamovun bu açıqlamasından belə məlum olub ki, ən azı yaxın aylarda Komissiya vətəndaşlarla alqı-satqı əməliyyatlarına getməyəcək. İqtisadçı ekspert Rövşən Ağayevin isə məlumatına görə, 2015-ci ilin dövlət büdcəsindən "Sovetski"nin köçürülməsinə 180 milyon manat vəsait ayrılıb.

□ E.SALAMOĞLU

İnsanlar və talelər hərdən bir-birinə necə də oxşayır... 1959-cu ilin 21 martında adı sonralar keçmiş SSRİ-də yaxşı tanınan Bəxtiyar Kərimov ("Lotu Bəxtiyar") doğulub. Ondan bir il sonra "Masallı Mamed" kimi məşhurlaşacaq Məmməd Hüseynov həyata gözünü açıb. Taleləri və həyata baxışları bir-birinə çox oxşayan, dostluqları biznesə yox, təmiz sözbə söykənən bu iki azərbaycanlı "qanuni oğru"nun sonu da heyrət ediləcək dərəcədə oxşardır. İkisi də 1 saylı həbsxanada dünyalarını dəyişib, elə dəyəsen, zəhrimər qaraciyər şişindən... Amma bu da son bənzərlik deyil. Bu gün haqqında danışacağımız "Masallı Mamed" Bəxtiyar dünyaya gələn doğma torpağında dəfn olunub: 21 martda....

***

1960-cı ilin noyabr ayının 4-də Masallıda İsgəndər kişinin ailəsində evin ilk uşağı - Məmməd dünyaya gəldi. Ondan sonra bu ailədə daha dörd qardaş da doğulacaqdı. Amma tale və seçdiyi yol onu digərlərindən fərqli olaraq Masallının da, Azərbaycanın da sərhədlərindən kənarda da tanıdacaqdı.

Atası rayonun tanınan və imkanlı adamlarından - univermaqda müdir (şöbə rəhbəri) olub. Məmməd orta məktəbdə davakar kimi tanınıb, bu səbəbdən 10 illik orta təhsili dövründə bir neçə məktəb dəyişməli olub. Son sinfi də Masallıdan 2 kilometr uzaqlıqda yerləşən Ərkivan kəndində bitirib.

1978-ci il. 18 yaş. Yeni arzular, Bakının adamı çəkən və "yeyən" şəhər həyatı onun üçün də cəlbedici idi. Bəlkə də ali məktəb, sonra... Onu isə qat-qat ağır bir məktəb, imtahandan da çətin sınaq gözləyirdi...

Məlumata görə, atasının xanım işçilərindən biri rayon millisinin şəri ilə üzleşir. Atasının qızı həbsxanadan qurtarmaq üçün onun "təqsirini" öz üzərinə götürür. Bu məsələ ilə bağlı məhkəmə prosesi davam edərkən Məmməd həmin millisə görüşür və ifadəsini geri götürməsinə istəyir. Lakin... gənc Məmməd sovet millisini vurduğu üçün 3 il məcburi əməyə cəlb olunur.

Bu olaydan heç bir il keçməmiş, üzərində cəza olan Məmməd Bakıda ağır cinayət törədir. O, tələbə qohumu ilə şənləkdə qıza satılan bir oğlanı bıçaqla öldürür. Üzərində şərti iş olan, üstəlik 102-ci maddə ilə də həbsə düşməsi Məmmədə "vişka" təhlükəsi yaradır. "Vişka" ən ağır cəza-ölüm hökmü demək idi... Amma atası oğlunu güllələnmə cəzasından qurtara bilib. 15 il həbs cəzası verilən Məmməd Hüseynovu cəzasının ilk beş ilini qapalı rejimdə "krtida" çəkməsi üçün tarixi Şuşa türməsinə göndərilir.

Həbsxanadakı özbaşınalığa və ədalətsizliyə qarşı çıxan gənc arestant ağır rejimli başqa bir sovet həbsxanasına - Qroznıya "etap" edilir.... Burada o, gələcəkdə daha da möhkəm dost olacaqları Cavanşir Ağayevlə ("Dağlı Cavanşir") birgə cəza çəkəməli olur. Əslən Xızidan olan Cavanşir 15 yaşında -1982-ci ilin aprel ayında 6 il müddətinə həbs edilməmişdi. Cəzasını əvvəlcə Bakı, sonra isə Qroznı şəhərindəki "maloletkada" - uşaq işləh əmək müəssisəsində çəkmişdi. Sonra isə onu Qroznıda ciddi rejimli kolona göndərmişdi-

Sonuncu mögikan:

"Masallı Mamed"

Azərbaycanlı "qanuni oğru"lar Rusiyada azərbaycanlılar haqda "qara", "fırıldaqqı" və "bazar adamı" kimi fikirləri dəyişdilər - onlar Azərbaycanın adına bir başqa "cəbhədə" çəki, düzən və hörmət gətirdilər...

"Sabirabadlı Hikmət" in toyunda "Lotu Bəxtiyar" təklif edir ki, məhz həmin gün "Masallı Mamed"lə "Dağlı Cavanşir"ə kriminal aləmdə haqq etdikləri "tac" verilsin. Cavanşir isə Bəxtiyara deyir ki, əvvəlcə "qanuni oğru" adın onun özünə böyük qardaş hesab etdiyi Məmmədə versinlər. Toydan bir neçə gün sonra Bakıda dövrünün ən nüfuzlu avtoritetlərindən olan "Novxanlı Hikmət" in şadlıq sarayında əvvəl "Masallı Mamed", sonra isə Cavanşir "qanuni oğru" adı alır. Qeyd edək ki, "Novxanlı Hikmət" hazırda Rusiyada həbsdə olan "qanuni oğru" "Novxanlı Dadaş" in atasıdır.

4 il əvvəl, martın 20-də "Masallı Mamed" in vəfatı ilə Azərbaycan kriminalının böyük bir dövrü bitdi...

həyatını da davam etdirir. 1994-cü ildə "Masallı Mamed" Moskvada yenidən həbs edilir. Moskvadakı "Nessi" ticarət yarmarkasında əməliyyat keçirən xüsusi təyinatlıların onun üzərindən heroin tapıldığını iddia edirlər. Rusiyanın ən sərt həbsxanalarından hesab edilən "Matrosskaya Tşina" da məhkumlar qiyam etdikdə onların sakitləşdirilməsində onun avtoritetinin böyük rolu olur. Bütün bunlar "qanuni oğru"ların və kriminal aləmin nüfuzlu nümayəndələrinin diqqətini cəlb edir. Məhkumlar arasındakı böyük nüfuzunu görə "qanuni oğru"lar ona kriminal aləmin ən ali titulu təklif edir.

***

1995-ci ildə Sabirabada "qanuni oğru" Hikmət Muxtarovun

Oğurların həmin toplantısında Bəxtiyardan başqa, "Sabirabadlı Hikmət", "Nardaranlı Mirseymur", "Ağbaş Çingiz" kimi "qanuni oğrular" da iştirak edir.

***

Son illər Rusiyada yaşayan "Masallı Mamed" Azərbaycana nadir hallarda gəlirdi. Uzun fasilələrdən sonra o, 2006-cı ilin aprel ayının 6-da qətlə yetirilən "Sabirabadlı Hikmət" in dəfnində iştirak etmək üçün Azərbaycana gəlir. Deyilənə görə, həmin vaxt Sabirabaddakı restoranların birində avtoritetlərin toplantısı olub və Hikmətdən sonra məhz "Masallı Mamed" in varis olması müzakirəyə çıxarılıb.

Elə həmin il "Masallı Mamed" üzərində "Makarov" tipli tapança ilə həbs edilir. 2006-cı

ilin sonunda "Masallı Mamed" in məhkəmə prosesi keçirilib və o, iki il altı ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilir. Cəzasını 10 saylı müəssisədə çəkir.

2009-cu il. Azərbaycana yaxın qohumunun yas mərasimində iştirak etmək üçün Masallıya gələn "qanuni oğru" narkotik vasitələrin saxlanması təqsirləndirilərək elə rayonundaca saxlanılır və 3 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilir.

O, nüfuzlu avtoritet kimi "srok" unu Kürdəxanı təcridxanasında çəkir. Penitensiar Xidmətin rəhbərliyi dəyişdikdən sonra isə "Masallı Mamed" 1 saylı həbsxanaya göndərilir.

Məlumatlara görə, təcridxanada olduğu müddətdə səhhətində həyatı üçün ciddi təhlükə olmayıb. Amma "zon" a çıxarıl-

dıqdan sonra qəfil onun səhhəti pisləşir. Yaxınlarının mətbuata verdikləri məlumata görə, "Masallı Mamed" in ölümünə səbəb beyninə qan sızmasıdır.

Heyatının son illərində onun əlinə əsa olsa da, o heç vaxt yıxılmadı, ömrünün sonunadək də sisteminin nəzarətindən kənar olan "oğru" ideyasına sadiq oldu.

***

"Masallı Mamed" i azərbaycanlı "qanuni oğru"ların sonuncu mögikanı hesab edənlər də var. Onun vəfatı ilə Azərbaycan kriminalının böyük bir dövrü bitdi. "Sabirabadlı Hikmət" in qətlindən sonra əsasən Moskvada təşkilatlanan Azərbaycan kriminalı "böyük qardaş" kimi "Masallı Mamed" in ətrafında toplaşa bilirdilər. Rusiya kriminalının "xaç atası" sayılan "Ded Xasan" in başçılığı ilə keçirilən "sxodka" da Azər-

baycan kriminal qruplaşmasını "Masallı Mamed" təmsil edirdi.

Onun "böyük qardaş" kimi hədsiz nüfuzu azərbaycanlı kriminalının onun ətrafında toplanmasını mümkün edirdi. Fəqət, hələ Hikmətin qətlindən də çox əvvəl başlanmış parçalanma buna ciddi əngəl oldu.

***

Martın 20-də "Masallı Mamed" in vəfatının 4-cü ili tamam olur. Onun dəfnində yaşanan izdiham hələ də danışılır. Masallının mərkəzində yerləşən ata evinə toplaşan minlərlə adam onun tabutunu qərənfil yağışi altında şəhərin Təpə adlanan qəbiristanlığınadək apardılar. Bu "qanuni oğru"laradək Rusiyada azərbaycanlıları "qara", "alverçi", "bazar adamı" kimi baxırdılar. Onlar isə kriminal aləmdə Azərbaycan adına ağırlıq, çəki və düzən gətirdilər.

Allah rəhmət etsin...

□ "Yeni Müsavat"

"Biz belə satırıq, istəyən alsın, istəməyən yox.."

Bəzi marketlərdə qiymətlər hələ də "ceyran belində" ...

Manatanın məzənnəsi dəyişdikdən sonra süni qiymət artımına başlayan bir sıra mağazalar qiymətlərdə qismən endirimlər etməyə başlayıblar. Aidiyyəti qurumlar tərəfindən yoxlamaların gücləndirildiyini və bir neçə mağazanın cərimələndiyini eşidən mağaza sahibləri təlaşa düşüblər. Belə ki, ərzaq məhsullarının qiymətini "ceyran belinə" qaldıran bir sıra marketlər qiymətlərdə müəyyən endirimlər ediblər.

Təbii ki, bu sözü bütün marketlərə şamil etmək olmaz. Baş çəkdiyimiz "Bazarstore" də xaricdən gətirilən məhsullarda bahalıq müşahidə etsək də, yerli məhsullarda bu hala qismən rast gəldik. Satıcılar bu mağazada heç bir qiymət artımının olmadığını desələr də, alıcılar fərqli düşünürdü.

Kassadan keçən alıcıların bir neçəsi qiymət artımından şikayətlənirdi. Alıcı Güler Səlimova zəruri ərzaq məhsullarının qiymətinin baha olduğunu bildirdi: "Digər mağazalara baxanda "Bazarstore"də qiymətlər nisbətən ucuzdur. Zənbilənə baxırsan ki, elə də bir şey almamısan, amma 80-100 manatın gedib. Xüsusən də meyvələrin qiyməti artıb".

Digər alıcı Adil Məmmədov da narazılığını gizlətmədi: "Aldı-

ğım təqaüd heç lazım olan ərzaqları almağa yetmir, qaldı ki, meyvə almağa. Qiymətləri artırblar bari təqaüdləri də artırınsınlar ki, biz də nəse ala bilək".

"Bazarstore"dəki qiymətlərə gəlincə isə Rusiya istehsalı olan südlərin qiyməti 2-3 manat arası, "Azərsüd" 1 manat 85 qəpik, "Atena" qatıqları 1 manat 79 qəpik, "Səba" qatıqları 2 manat 60 qəpik, ayranlar 87 qəpikdən 2 manat arasında satılırdı. "Sab" kolbasaları 6 manat 5 qə-

pik və 15 manat 25 qəpik arası, nat 29 qəpik, göbələk 5 manat toyuqlar 2 manat 99 qəpik və 5 80 qəpiyə satılırdı. Təbriz keçəsində yerləşən Meyvələrə gəlincə, banan 2 "Toto" marketdə "Bazarstore"ndən fərqli olaraq yerli məh-

sulların da qiymətində artım vardı. Rəflərə heç bir ərzağın qiymətini yazmayan satıcıdan yerli məhsulların niyə belə baha olduğunu soruşduqda satıcı "biz belə satırıq, istəyən alsın, istəməyən almasın" deyər, cavab verdi. Bu mağazada əvvəl 1 manata satılan "Üç inək pendiri" indi 1 manat 30 qəpiyə satılırdı. Limonun 1 ədədi isə 40 qəpiyə, yumurta 20 qəpiyə satılırdı. Alıcılar kiçik marketlərin qiyməti tamamilə ceyran belinə qaldırıldığını bildirdilər: "Şəkər tozunun, qəndin, mayonezin və

pendirin qiyməti bahalaşmış. Bu ərzaqların qiymətində 30-40 qəpik bahalaşma var".

Baş çəkdiyimiz "Makro-marketdə" də qiymətlərdə müəyyən qədər artım müşahidə etdik. Burada daha çox yağların qiymətində artım var. Siqaretlərin qiymətində isə artım olduğu kimi qalmaqdadır.

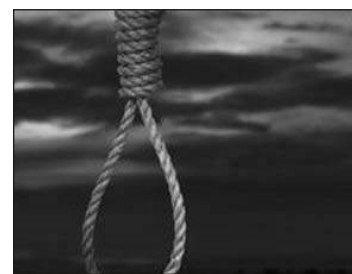
Baş çəkdiyimiz bir sıra marketlərdə satıcılar özlərinə haqq qazandırmağa çalışıb onların da ərzaqları baha aldıklarını desələr də, bəzi satıcılar isə yalnız xaricdən gətirilən məhsulların qiymətinin artırdığını digər məhsulların isə artımının düzgün olmadığını bildirdilər.

İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi istehlakçıların qiymətdə aldadılması hallarının qarşısını almaq və süni qiymət artımını engəlləmək üçün tədbirlər görür. Artıq bir neçə mağaza süni qiymət artımına görə cəzalandırılıb. Həmçinin qiymət artımı ilə rastlaşan alıcılar üçün 24 saat ərzində qaynar xətt fəaliyyət göstərir. Belə ki süni qiymət artımı ilə rastlaşan şəxslər 498-15-01 498-15-04 (195-2) nömrələri ilə əlaqə saxlaya bilərlər.

☐ Günel MANAFLI
Fotolar müəllifindir

4 banka borcu olan Qarabağ qazisi intihar etdi

Sabirabad sakini, 39 yaşlı Cəbrayıl Həsənov ötən gecə Kür çayının üstündəki körpüdən özünü asaraq intihar edib. Modern.az-ın məlumatına görə, mərhumun həmyerliləri onun üzərindən ailə üzvlərinə yazdığı məktub tapıldığını bildiriblər. Məlum olub ki, C.Həsənov 4 banka olan kredit borcunu ödəyə bilmədiyindən intihar edib. Üç övlad atası olan Həsənovun Qarabağ döyüşlərində iştirakçısı, əlil olduğu da deyilir. O, köhnə maşınından "Taksi" kimi istifadə etməklə ailəsinə çörəkpulu qazanmış.

Nadir Qafarzadə 8 martda qadın müğənniləri aşağıladı

"Nə özüm müğənni xanımla evlənərəm, nə də oğlum qoyaram..."

Qalmaqallı müğənni Nadir Qafarzadə növbəti bombasını partladıb. İfaçı ANS TV-nin "Bazar səhəri" verilişində xanım həmkarlarını qəzəbləndirəcək etiraflar edib. O, qadın sənəti ilə evliliyə yaxşı baxmadığını deyib: "Ömrü boyu müğənni xanımla evlənmərəm, nə də oğlum qoyaram müğənni xanımla evlənsin. Heç kim məndən küsməsin, inciməsin! Yəne deyirəm, birmənalı olaraq müğənni xanımla evlənmərəm".

Qafarzadə öz fikrini təsdiqləmək üçün Hüseyin Arıfdən misal da gətirib: "Sənət aləmində belə bir əhvalat danışılır: Hüseyin Arif xanım sənətçilərdən birinə zəng vurur ki, filan rayonda toy var, gəl gedək. Həmin müğənni, "ərim rayona toya qoymur" deyəndə, şair ona belə cavab verir: "Sənin ərin xalqdır". Düz də deyib. Müğənni arvad tək mənə məxsus olmayacaq. Bir də ki, o arvad gedib, gecəyarısına qəder toylarda oxuyub, pul qazanacaq. Mən də evdə oturub onu gözləyəcəm. Sonra da 100 minlik maşın sürüb, genələcəm?"

Kişilər!!!

Xəstəliklərdən əzab çəkən adamlar üçün! Diqqət! İsrail təbabəti tətbiq edilir! Axırıncı şans!!!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməsə və Siz aşağıda göstərilən xəstəliklərdən həmişəlik qurtarmaq istəyirsinizsə, onda yaxşı insanlara, keyfiyyətli, qısa müddətdə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Toyxından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Vaxt gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə dəyişmənin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızılı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün dəyişməsi birdən öyilməsi (Peyroni xəstəli.)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Qadınlarda uşaqlıq borularının keçməməzliyi
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalıqlar və ağırlaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi və sızanaqlar
- * Gərginlik, yuxusuzluq, yaddaşın azalması

Həkim qəbulu və həkimə zəng etmək saat 11.00-dan sonra
Tel: (012) 437-88-05; (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com
doktor Vaiz Səmədov.

Təcili satılır

Lökbatan qəsəbəsinin mərkəzində, H.Əliyev parkının yanında 220.kv.m evrotəmirlə, 2 mərtəbəli, 7 otaqlı döşəməsi parket, qapıları və pilləkənləri palıd ağacından, telefonu, qarajı, hamamı, mətbəxi, həyatında meyvə ağacları olan 3 sot torpağın üzərində tikilmiş villa

TƏCİLİ SATILIR.

3-cü mərtəbəni də tikmək olar (mansard).

Qiyməti razılaşma yolu ilə (Real qiymətdən ucuz)

Əlaqə telefonları: 077 - 769 - 59 - 10; 070 - 365 - 98 - 40; 012 - 497 - 43 - 04

Elan

Jelevnovodsk şəhəri, stansiya Beştau, Qlinki-15 ünvanında iki-mərtəbəli binanın 1-ci mərtəbəsində tam təmirli 2 otaqlı mənzil, kombi sistemi ilə təchiz olunub, avadanlıqları ilə birlikdə Bakı şəhərinin istənilən yerində mənzillə dəyişdirilir.

Əlaqə nömrəsi:
+99283706928

"Yeni Müsavat" oxucularına yeni bir rubrika təqdim edir: "Qürbətəki BİZ". Xatırlayanlar xatırlayır, unudanların yadına isə salaq ki, qəzetimizin bundan öncə "Onunla Azərbaycan" adlı rubrikasında bunun tamamilə əksi təqdim edilmişdi. Azərbaycanda yaşayan əcnəbilərin gözü ilə ölkəmiz, onun gözəllikləri, qəribəlikləri, insanlarımızla bağlı hər şey... bir amerikalının, hindlinin, ispanın, çinlinin... gözü ilə, sözü ilə oxuculara çatdırılmışdı. İndi isə bizim gözü-müzlə xaricilərə baxmaq zamanı gəlib.

"Qürbətəki BİZ" in budəfəki qonağı Almaniya yaşayan Qurban Ələkbərovdur.

- Sizin Almaniya köç hekayəniz necə başlayıb, Qurban bəy?

- Mən 1997-ci ilin avqustunda, Məhəmməd Əmin Rəsulzadə adına BDU-nun beynəlxalq münasibətlər və beynəlxalq hüquq fakültəsində bakalavr təhsilimi başa vurduqdan sonra təhsilimi davam etdirmək məqsədilə Almaniya gəlmişəm. Tarix indiyə kimi yadımdadır, avqustun 5-də. Almaniya Akademik Mübadilə Xidmətinin (DAAD) təqaüdü ilə təhsilimi Saarland Universitetinin nəzdində fəaliyyət göstərən Avropa İnstitutunda davam etdirmək imkanı əldə etmişdim. O zaman kimi insanların ölkəni tərk etmələri barədə ara-sıra eşidirdim, amma mühacirət anlayışı mənə yad idi. Yeganə istəyim var idi, o da özümü mütəxəssis kimi təkmilləşdirmək. Beynimdə yalnız təhsildən sonra geri dönmək fikri var idi. Tələbə olduğumdan da o zaman siyasi mühacirətlə elə də böyük təmasım yox idi. Bütün bunlar sonralar meydana gəldi.

- Almaniya bir azərbaycanlının gözündə necə görünür?

- İlk baxışdan adama elə gəlir ki, bu ölkədə çeviklik azdır. Təsəvvür edin ki, ilk günlərdə heç cürə başa düşə bilmirdim ki, şənbə günü saat 16:00-dan sonra bütün dükanları necə bağlamaq olar. Vay halına ki, o zamana kimi alış-verişini eləmədin, necə dəyərlər ac qalacaqsan. Təsəvvür edin ki, gəlmisən 90-cı illərin ac-yalavac Azərbaycanından və düşmüşsən hər şeyin bol olduğu bir ölkəyə. Küçəyə çıxırsan, insanlar üzünə gülür, hamı səhə 22 yaşlı, belə demək olarsa, uşağa, cənab Ələkbərov deyər müraciət edir. Polisdən qorxmursan, ümumiyyətlə küçədə heç polis görmürsən, amma lazım olanda 5 dəqiqədən sonra onlar yanına gəlir. Yəni ilk dövrlərdə bu Azərbaycan çevikliyinə böyük ehtiyacım var idi. Amma sonra insan alışır, öyrəşir. Əlbəttə, əcnəbilərə qarşı münasibət heç də birmənəli deyil, amma ali məktəb mühitində bunu az hiss edirsən.

- Almaniya almanlar üçündür...? Bu əhval hiss olunurmu orda?

- Mən gələndə və hələ 2000-ci illərin əvvəllərində belə bir tendensiya ilə qarşılaşmaq mümkün idi. Təəssüf ki, öz şəxsi təcrübəmdə də belə xoşagəlməz hallarla rastlaşmışam. Lakin son 10-15 ildə ölkədə önəmli dəyişikliklər baş verib, əcnəbilər və vətəndaşlıq barədə qanunvericiliyin liberallaşmasından tutmuş Almaniya gəlmələrin ictimai-siyasi və sosial-iqtisadi həyatda önəmli rol oynamasına kimi. Problemlər var, əlbəttə, amma gəlmələrin özləri də cəmiyyətdə inteqrasiya olunmağa cəhd göstərməlidir, təhsil sahibi olmalıdır, dili bilməlidir ki, öz hüquqlarını

"Bakıdan bizim burdakı problemləri anlamaq çətinidir"

Almaniyada yaşayan Qurban Ələkbərov: "İlk günlərdə heç cürə başa düşə bilmirdim ki, şənbə günü saat 16:00-dan sonra bütün dükanları necə bağlamaq olar"

"İşimə və həyatıma planlı yanaşma. Fikrimcə, bu ölkədə öyrəndiyim ən önəmli məsələdir"

rını yetərli səviyyədə qoruya bilsin.

- Tipik almanları təsvir edə bilərsiniz? Onların xarakterik cəhətləri...

- Əslində tipik alman obrazı yoxdur. Almanlara da bütün insan keyfiyyətlər və nöqsanlar yad deyil. Bunu demək çətinidir və belə ümumiləşdirməni doğru saymıram. Məsələn, regional fərqlər var, - baviyalılar daha mühafizəkar və dindardır, Almaniyanın şərqində əcnəbilərlə təmas təcrübəsinin azlığından ksenofobiya daha geniş vüsət alıb, qərbdə insanlar daha gülerüzdür və üryəyiaçqdır, şimalda isə daha liberal. Buna görə də mən Almaniyanın qərbinə və şimalına çox sevirem. Bir də özünəməxsus bir azad fikirlə və geniş qəlblə Berlin fenomeni də var ki, bu da daha çox soyuq müharibə dövründə xüsusilə Qərbi Berlin və onun intellektual mühitinin sol və liberal düşüncənin önəmli mərkəzinə çevrilməsi ilə bağlıdır. Mənə elə gəlir ki, tipajlardan danışırıqsa, tipik alman məmur obrazından danışmaq daha doğru olardı. Bir qayda olaraq mən beynimdə bu obrazı kvadrat düşüncəli robot təsviri ilə eyniləşdirirəm. Alman

məmur bir qayda olaraq öncədən proqramlaşdırılmış hərəkətləri icra edir və bu zaman öz düşüncəsində yaradıcı yanaşmanı kənara qoyaraq yalnız qanunlar və direktivlərdən ibarət kvadrat daxilində qalır, bundan kənara çıxmağa qorxur. Kənardan bir qədər güllünc görüncə bilər, amma bu da bütün inzibati sistemin effektivliyini şərtləndirən əsas amillərdən biridir. Deyim ki, Azərbaycanda çoxlu yanlış təsəvvürlər var almanlar haqqında. Məsələn, mənəm bir tanışım var, bir dəfə o mənə evə aparırdı və biz onun məşinində oturmuşduq. Yoluştü onun evinə də dəydik və o evdən iki şam götürdü ki, atasının və anasının qəbrinə baş çəkisin. Həmin gün atasının doğum günü və valideynlərinin toy günü imiş. Bu yaşı 60-ı keçmiş insan qəbirüstünə gedib şamları orda yandırmış istəyirdi. Düzünü deyim ki, bunu görəndə çox duyğulandım. Biz hamımız adı insanlarıq, istər azərbaycanlı olsun, istərsə də alman.

- Almanlardan nə öyrənmisiz, Qurban bəy?

- İşimə və həyatıma planlı yanaşmanı. Fikrimcə bu öyrəndiyim ən önəmli məsələdir.

hallarda isə geniş mənada Qərbin özünün yaratdığı səbəblər, məsələn Kosovo problemi də miqrasiya proseslərinə öz təsirini göstərir. Bu da öz növbəsində əlbəttə ki, bu axını qəbul edən ölkələrdə ictimai-siyasi və sosial-iqtisadi gərginliyin artmasına səbəb olur. Almaniya da bu prosesdən istisna deyil. Hazırda Almaniyanın iqtisadi inkişaf perspektivləri və dünyadakı ümumi mövqeyi kifayət qədər sabitdir. Almaniya həm də Avropanın aparıcı iqtisadi və siyasi qüvvəsidir. Buna baxmayaraq tənzimlənməyən miqrasiya burada da ictimai rəyə mənfi təsir göstərir. Hazırda Bundeştag səviyyəsində aparıcı siyasi qüvvələr tərəfindən irəli sürülmüş "Miq-

caq hüququ konstitusiyaya səviyyəsində təsbit olunmuş insan hüququ olaraq Dmiqrasiya qanunvericiliyindən" kənarda duran özəl bir hüquq kimi dəyərləndirilməlidir. Yeni mühacir kvotalarını bu universal hüququn icrası ilə əlaqələndirmək doğru olmazdı.

- Almaniya azərbaycanlılar necə həyat keçirir bəs?

- Bu məsələ ağırlıq bir mövzudur. Bilirsiniz, diaspor danışımaq olar, amma diaspor özü nədir? Vətəni bu və ya digər səbəbdən itirmiş etnik toplum. Bu baxımdan bizi nə hələ qədim romalılar tərəfindən vətəndən didərgin salınmış yəhudilər, nə də ki, Osmanlı İmperiyasını vaxtilə kütləvi şəkildə tərk etmiş yunanlar və ermənilərlə müqayisə etmək olmaz. Bizim vətənimiz, belə demək olarsa, öz yerindədir və biz öz torpağımıza bağlı insanlarıq. Bu baxımdan bizi burdakı türk toplumuna bənzətmək olar qismən. Beləliklə, biz klassik diaspor anlayışından kifayət qədər

uzaq insanlarıq. Yaxşı olardı ki, diaspor qurmaq əvəzinə, biz daha çox öz etnik icmamızın təşəkkülü, böyüməsi və təbliği ilə məşğul olardıq. Amma bunu kim edə-cək? Almaniya gələn azərbaycanlıların əksəriyyəti ölkəyə siyasi mühacir adı ilə gəlib, sonralar min-bir əziyyət bahasına burada yaşama hüququ əldə ediblər. Əlbəttə, mən bu insanları qınamıram, amma 10 il, bəzən 15 il burada yaşayasan, vətənə gedə bilməyəsən, dirini-ölünü görə bilməyəsən, illərlə ölkədən xaric olunma qorxusu altında yaşayasan; bu ağır psixoloji izlər qoyur özündən sonra. Ailələr dağılır, insanlar pis yola düşür. Bir də nəzərə alın ki, azərbaycanlılar vətənlərindən onlara hakim olan ictimai-siyasi şüuru da daşıyıb bura gətirir. Mənim düşüncəmdə yerli icmalar maliyyə cəhətdən Azərbaycandan müstəqil olmalı, həmvətənlərin alman cəmiyyətinə inteqrasiyası üçün bir körpü rolunu oynamalıdır. Təəssüf ki, Almaniya bu meyarlara uyğun gələn yalnız bir təşkilat var, yəni mən Azərbaycanlı Tələbə və Elmi İşçilər Birliyindən danışım. Yerdə qalanlar isə bu və ya digər formada Bakıdan gələn pula bağlıdır. Fəaliyyət 20 yanvar, 26 fevral və 31 martda ağlaşmadan, 21 martda isə Novruz bayramını təşkil etməkdən ibarətdir. Çox az hallarda bu sxemdən kənara çıxan fəaliyyətlər olur. İctimai və vətəndaş şüurunun aşağı səviyyədə olması da burada da öz mənfi təsirini göstərir. Bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, bizim burda təşkilatlanmağa böyük ehtiyacımız var, biz alman cəmiyyətində etnik toplu olaraq öz yerimizi tapmağa çalışmalıyıq. Öz hesabımıza, öz gücümüzə. Bakıdan bizim burdakı problemləri anlamaq çətinidir, maliyyə imkanlarımız isə yetərlidir ki, bu qurum və ya da qurumlar Azərbaycandan gələn puldan asılı olmasın. Biz demokratik və hüquqi dövlətdə yaşayırıq və bu imkanlardan tam mənada yararlanmağı bacarmalıyıq. Biz alman siyasi həyatına daxil olmalıyıq ki, həm özümüzü, həm də ictimai maraqlarımızı və vətənimizi uğurla tanıda, təbliğ və təmsil edə bilək. Yeni yol budur, yerdə qalan isə sadəcə baş aldatmaqdır və vaxt itkisidir.

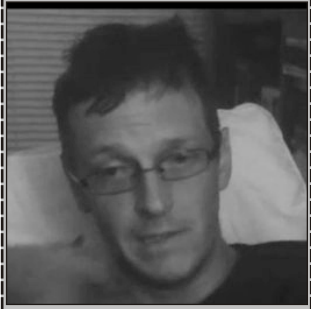
Sevinc TELMANQIZI, musavat.com

MUSAVAT

Son səhifə

N 52 (6080) 9 mart 2015

Kartof çipsləri adamın həyatını dəyişdi

Arvadı ona aylarla inanmayıb, həkimə gedincə həqiqət ortaya çıxıb. Sərxoş halda gülməyən, hətta nəfəsdən spirt qoxusu gələn kişinin arvadı şübhəyə düşüb: əcəba, alkoqoludur-mi? Üstəlik, bu problem getdikcə artırmış. 2011-ci ildə sərxoş halda maşın idarə etdiyinə görə tutulub. Polis bildirdiyinə görə, o, limitin 3 qatı qədər sərxoş olub. Nik Hess isə 12 saat əvvəl cəmi bir şüşə pivə içdiyini inandırmağa çalışırdı. Milli.az Haberturk-ə istinadən bildirir ki, Hessin xanımı ərinin yanından bir dəqiqə belə ayrılmamağı qərar verir. Bir gün kartof çipsləri yedikdən sonra spirtli içki içməyi halda ərinin yenə sərxoş olduğunu görən qadın onu həkimə aparır. Bir neçə xəstəxana gəzənlər də, dərhlərlə müayinə aparılsa da, onun dərhlərlə bilinməyib. Nəhayət, bir həkim düzgün diaqnoz qoya bilib: avtomatik mayalanma sindromu. Yəni Hessin orqanizmi ağzından daxil olan istənilən şəkəri alkoqola çevirir. Bu xəstəliyin səbəbi əslində hər adamı yaxından ilgiləndirir. Tibdə çox rastlanan bir durum olmasa da, bir qram olsun spirtli içki içməyən adamların alkoqol koması halında təcili tibbi yardım stansiyalarına çatdırılmaları da az deyil. Əsas səbəb isə müəyyən bir xəstəlik zamanı çox qəbul edilmiş antibiotiklərin mədədəki bakteriyaları öldürərək orada göbəklərin yayılmasına yol açmasıdır.

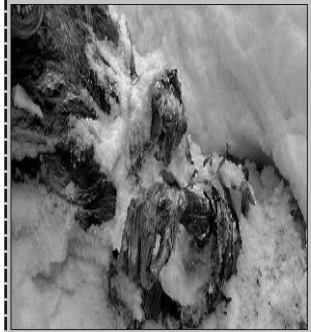
60 yaşında əkizləri oldu

Avstriyada dünyaya gələn əkizlərin ölkə miqyasında narazılıqların yaranmasına səbəb olub. 60 yaşlı qadının süni mayalanma ilə uşaq dünyaya gətirməsi hər kəsi şoka salıb. Çünki ölkədə yaşı 45-dən çox olan qadınların süni mayalanma yolu ilə hamilə qalmaları qadağan edilib. Lakin adı açıqlanmayan yaşlı qadın qadağalara baxmayaraq əkizlərini dünyaya gətirib. Avstriyada buna icazə verilməyi üçün o, başqa ölkədə süni mayalanma etdirib. Bu günlərdə əkizlərini dünyaya gətirən qadının 3 il əvvəl də bir qızı doğulmuş. Yaşlı qadının doğumdan sonra səhhəti yaxşı olsa da, hər kəsi onu məsuliyyətsizlikdə günahlandırır. Çünki Avstriyada yaşlı adamlar uşaq dünyaya gətirdikləri zaman uşaqların erkən yaşda ata-analarına baxmağa məcbur qaldıqları düşünülür. Gec yaşda uşaq doğan qadının həkimi isə bunun qadınlar üçün çox təhlükəli olduğunu deyir.

Qadınlar haqqında 15 fakt

- Qadınlarla bağlı indiyədək bir çox araşdırmalar aparılıb. Bunların bəziləri qadınların xarakterini, bəziləri isə fiziki xüsusiyyətlərini araşdırmaq üçün edilib. Ortaya çıxan faktların bəziləri bunlardır:
1. Qadınların orta ömür həddi adətən kişilərin orta ömür həddindən çoxdur.
  2. Uşaq dünyaya gətirmə yaşında olan qadınlarda insult və infarkt riski başqalarına nisbətən daha azdır.
  3. Qadınlar orta hesabla ildə 30-64 dəfə ağlayırlar. Halbuki kişilər ildə cəmi 6-17 dəfə ağlayırlar.
  4. Kişilərə nisbətən qadınların ürəyi daha sürətlə döyünür.
  5. Qadınlarda ümumilikdə menstruasiya dövrü onların ömrünün təxminən 4 ilinə bərabərdir.
  6. Dünyada hər 90 saniyədə bir hamilə və ya uşaq dünyaya gətirən qadın ölür.
  7. Dünyada ən çoxuşaqlı qadının 69 övladı olub.
  8. Qadınlarda kişilərə nisbətən daha çox dad reseptoru var.
  9. Qadınların eşitmə qabiliyyəti kişilərə nisbətən daha yaxşıdır.
  10. Qadınlarda nəfəs alma zamanı qarın əzələləri, kişilərdə isə döş qəfəsi əzələləri daha aktivdir.
  11. Arxadan çağırılan zaman qadınlar adətən başlarını çevirirlər, kişilər isə bütün bədənlerini.
  12. Qadınlar gözlərini kişilərdən iki dəfə çox qırırlar.
  13. Dünyada təxminən 20 milyon qadının sinəsi "süni"dir.
  14. Qadınlarla kişilərin sayı arasında tarazlıq yaratmaq üçün dünyada təxminən 100 milyon qadın çatışmır.

Alpinistlərin cəsədi 55 il sonra tapıldı

Meksikada 55 il əvvəl itən 5 alpinistin meyitini qarların ərimeəsi nəticəsində üzə çıxıb. Meksikanın ən yüksək zirvəsində, yüksəkliyi 5.610 metr olan Pico de Orizabanda üzə çıxan cəsədlərin 55 il əvvəl itən iki alpinistə aid olduğu güman edilir. Zirvəyə çıxan alpinistlər donmuş buz üstündə bir meyit başı görəndən sonra, ölkənin hüquq mühafizə orqanlarına məlumat veriblər. Hadisə yerinə gələn axtarış aparan komanda daha bir cəsəd aşkar ediblər. Qeyd edək ki, 55 il əvvəl dağa çıxan 3 meksikalı alpinist itkin düşüb. Ərazidə baş verən çox böyük uçqundan sonra bu 3 nəfər tapılmamışdı. Rəsmi şəxslər bu iki cəsədin həmin adamlara aid olduğunu güman edir. DNT testi aparıldıqdan sonra hər şey məlum olacaq.

QOÇ - Ətrafınızda olan bəd-xah adamların sayı xeyli artıb. Elə güman etməyin ki, onların öhdəsindən gəlmək mümkün deyil. Sadəcə, ədalət prinsiplərinə söykənməklə onlara qalib gəlmək olar.

BUĞA - Martın 8-i müəyyən mənada gərgin gündür. Proseslərin inkişafı iradəniniz ziddinə gedə bilər. Odur ki, özünüzlə əlaqələndiriniz. Sabahsa perspektivli görüşlərdə iştirakiniz mümkündür.

ƏKİZLƏR - Sağlıq durumunuzun qayğısına qala bilsəniz, hər iki gündə heç bir xoşagəlməzliklə rastlaşmayacaqsınız. Əksinə, bu gün nahardan sonra bir-birinin ardınca yaxşı xəbərlər eşidəcəksiniz.

XƏRÇƏNG - Əmin olmadığınız şeylər barədə verdiyiniz vədlərə görə indi başınız ağrıyır. Bu səbəbdən də incikliklər artmaqdadır. Maksimum tədbirli olun. Tələsik qərar çıxarmayın.

ŞİR - Daha çox sevgi istiqamətində uğurlarınız mümkündür. Fəaliyyət və pul məsələlərində isə hələlik gözləmə mövqeyi seçin. Heç kimə əmin olmadığınız cavabı verməyin. Riskdən qaçın.

QIZ - Ulduzlar şəxsi büdcənizi artırmaq üçün sizə yardımçı olacaq. Bu baxımdan bütün alacaqlarınızı əldə etmək üçün boş durmamalısınız. Martın 9-da yaxın ünvanlara qonaq gedin.

TƏRƏZİ - Bu günlərdə insanlarla əlaqələrinizi genişləndirməyə çalışın. Çünki ulduzlar münasibətlərin yüksək səviyyədə olacağından xəbər verir. Bu axşam qonaq qəbul etmək üçün səmərəlidir.

ƏQRƏB - İxtiyarınızda olan bu bayram ərəfəsi kifayət qədər uğurlu olacaq. İstər yeni sövdələşmələrdə, istərsə də şəxsi büdcənizi tənzimləməkdə Göy qübbəsi sizə yardımçı olacaq.

OXATAN - Şəxsi həyatınızda müsbət dönüş gözlənilir. Amma gərək qarşıya qoyduğunuz planları axşama qədər reallaşdırarsınız. Əks təqdirdə sonrakı müddətdə buna imkanınız olmayacaq.

OĞLAQ - Maraqlı ərəfə yaşayacaqsınız. Hətta martın bu günlərində hədsiz sevincinizə səbəb olan bir neçə xəbər də eşidə bilərsiniz. Bununla yanaşı, varlanmaq ehtimalınız da var.

SÜTÖKƏN - Əgər dinə zidd addımlardan uzaq ola bilsəniz, heç bir xoşagəlməzliklə rastlaşmayacaqsınız. Heç kimə yalan vəd verməyin. Sabah vaxt tapıb müqəddəs ziyarətçılara da baş çəkin.

BALIQLAR - Yeni əlaqələr yaratmaq istəyirsinizsə bu tarixdən maksimum istifadə edin. İşlətdiyiniz hər bir kəlmənin məsuliyyətini hiss edin. Uzaqda yaşayan doğmalarınızla əlaqə yaradın.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Modelyer zirehli paltar hazırladı

Qadınlara qarşı pis rəftarı qınayan əf-qan modelyer Kübra Hademi qeyri-adi paltar hazırlayıb. Böyük bir cəsarət göstərərək dəmirdən paltar geyib küçələrdə gəzən modelyer dünyanın diqqət mərkəzindədir.

Yeni paltarı haqqında jurnalistlərə müsahibə verən K.Hademi "Dəmir paltarım küçələrdə gəzərkən məni yalnız dostlarım və jurnalistlər qorudu. Kişilər isə bizi vurdu və daş atdı".

Səhifəni hazırladı: ŞAHNAZ

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "E-Q" mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisənziya N: B 114
SAYI: 4.300